

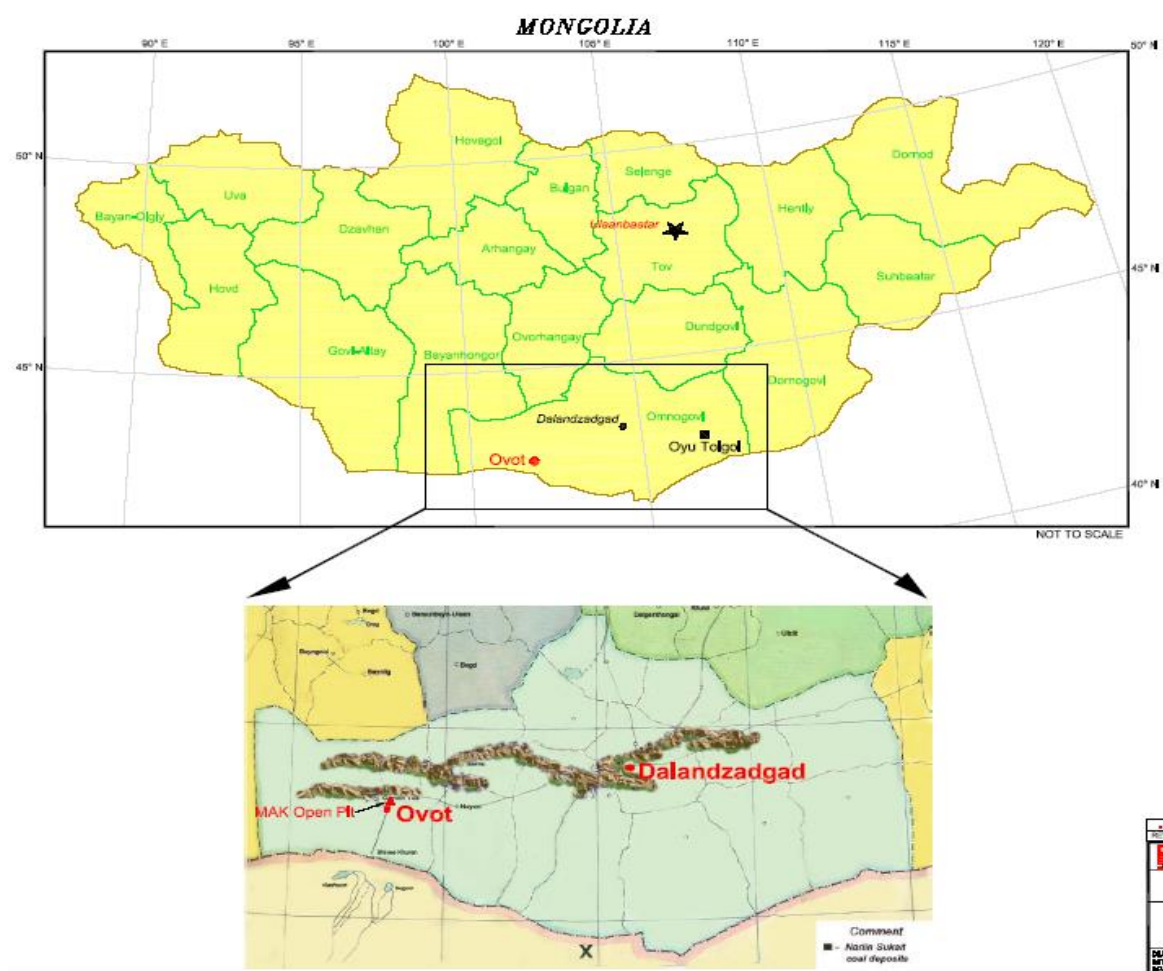
ГАРЧИГ

1. ТУХАЙН ОНЫ УУЛЫН АЖЛЫН ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА	1
1.1. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ТӨЛӨВ БАЙДАЛ	4
1.2. УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТУХАЙ ТОВЧ МЭДЭЭЛЭЛ.....	5
2. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ	
БИЕЛЭЛТ.....	15
3. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	22
4. ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ.....	24
5. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ	
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	26
6. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ	
БИЕЛЭЛТ.....	27
7. ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	29
8. ХОГ, ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	30
9. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ- ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН БИЕЛЭЛТ	32
10. АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН ШААРДЛАГААР БИЕЛҮҮЛСЭН АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ	
БИЕЛЭЛТ.....	35
11. УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ	35
12.БОМТ-НИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙГ НӨЛӨӨЛӨЛД ӨРТӨГЧ ОРШИН СУУГЧИД, ОРОЛЦОГЧ	
ТАЛУУДАД ТАЙЛАГНАХ ХУВААРИЙН БИЕЛЭЛТ	37

1. ТУХАЙН ОНЫ УУЛЫН АЖЛЫН ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Овоот Толгой нүүрсний уурхайд ашиглалт явуулж буй Саусгоби сэндс ХХК нь (улсын бүртгэлийн дугаар: 9019019096) Канад улсад төвтэй, Торонто болон Хонг-Конгийн хөрөнгийн биржид бүртгэлтэй Саусгоби Ресурс Лимитед (TSX.V: SGQ, HK: 1878) нээлттэй хувьцаат компанийн Монгол дахь салбар бөгөөд Монгол улсад нүүрсний хайгуул, олборлолтоор дагнан 12 дахь жилдээ ажиллаж байна.

Овоот Толгой уурхай нь Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын нутаг дэвсгэр V буюу Бага-Овоо багийн нутагт, Хөвхийн хөндий-Нарийн сухайтын нүүрсний орд газарт, Даланзадгад хотоос 320 км, нийслэл Улаанбаатар хотоос 950 км зайд, баруун өмнөд зүгт, Шивээ-Хүрэнгийн боомтоос 56 км-т (х.ө 42°59'619, з.у 101°16'83, өндөршил д.т.д 1526 метр) оршдог. Тусгай зөвшөөрлийн дугаар MV-012726 (9282.76 га) ба 2039.09.20-ны өдрийг дуустал тусгай зөвшөөрлийн хүчинтэй хугацаа үйлчилж байна.

Зураг 1.Овоот Толгой уурхайн байршил

Тус компанийн олборлолт явуулж буй “Овоот Толгой” уурхайгаас хагас коксжих, дунд болон өндөр үнслэгт нүүрс олборлож байна.

Саусгоби сэндс ХХК нь Овоот Толгой нүүрсний орд газрын хайгуулын ажлаа 2005 онд эхэлж, 2007 оны 9-р сард ашиглалтын лиценз авсан бөгөөд 2008 оны 9-р сард анх нүүрс экспортолж эхэлсэн. Тус уурхай нь Баруун уурхай буюу “Наржаргах – Sunset”, Зүүн өмнөд уурхай буюу “Нармандах – Sunrise” гэсэн 2 малталтын хэсэгт ашиглалт явуулж байна. Овоот Толгой уурхайгаас дараах 3 төрлийн нүүрсийг олборлож байна. Үүнд:

- 1/3 коксжих нүүрс / Үнслэг 0-15%/
- Дэгдэмхий бодис их хийн нүүрс / Үнслэг 15-25%/
- Эрчим хүчний үл барьцалдах нүүрс / Үнслэг >25%/

Зураг 2 Овоот Толгой уурхайн Нармандах малталтын хэсэг

Нүүрсийг Шивээ хүрэнгийн боомтоор БНХАУ руу экспортлох бөгөөд гол хэрэглэгч нь Хятадын Төмөрлөгийн үйлдвэрүүд юм. Уурхайн хүчин чадал нэмэгдүүлэхтэй холбогдон “Техник-эдийн засгийн үндэслэл”-ийг 2015 онд шинэчлэн боловсруулж, батлуулсан ба нарийвчилсан хайгуулаар 345.8 сая тонн (А+В+С) нүүрсний нөөц илрүүлснээс уурхайн хил хязгаар дотор үйлдвэрлэлийн нөөц 142.8 сая.тн, үүнээс 2008-с 2024 оны 10 сарын 01-ний байдлаар 48.7 сая.тн нүүрс олборлосон ба үлдэх 104.03 сая.тн нөөцийг жилийн 9.0 сая тонн хүчин чадлаар 17 жил ашиглах юм.

Овоот Толгой нүүрсний уурхай төслийн ерөнхий мэдээллийг Хүснэгт-1-т үзүүлэв.

Хүснэгт 1. Төслийн ерөнхий мэдээлэл

Төсөл хэрэгжүүлэгч аж ахуйн нэгжийн нэр	Саусгоби сэндс ХХК
Аж ахуйн нэгжийн улсын бүртгэлийн дугаар	9019019096 (Улсын бүртгэлийн гэрчилгээний дугаар)
Аж ахуйн нэгжийн үйл ажиллагааны чиглэл	Гадаад худалдаа, Ашигтмалтын хайгуул хийх, Ашигт малтмалын ашиглалт
Аж ахуйн нэгжийн харъяаллын хаяг	Улаанбаатар, Хан-Уул, 15-р хороо, стадион оргил махатма ганди, 22, Моннис Бьюлдинг 7, 8-р давхар
Захиралын нэр, утас, цахим шуудангийн хаяг	Шюй Жинь Шөн; 976-70070710; Jinsheng.xu@southgobi.com
Холбогдох мэргэжилтний нэр, утас, цахим шуудангийн хаяг	Д.Ариунболд; 976-70070710; 3414 Ariunbold.dogmidsangi@southgobi.com
Тусгай зөвшөөрлийн төрөл /ашигт малтмал/ Дугаар Хүчинтэй хугацаа	Ашигт малтмал ашиглах (нүүрс) MV-012726 2039.09.20 дуустал
Тусгай зөвшөөрлийн төрөл /химийн бодис ашиглах/ Дугаар Хүчинтэй хугацаа	Химийн бодис ашиглах № 9019019096 Хүлээгдэж байгаа
Галын дүгнэлт	Нийт 7 обект дээр галын дүгнэлттэй 1. ШТС 2. Ажилчдын хотхон 3. Засварын цех, Агуулах 4. Нисэх онгоцны буудал 5. Гаалийн үйлчилгээ-1 /Нармандах уурхай/ 6. Гаалийн үйлчилгээ-2 Намжаргах уурхай/ 7. Нүүрс угаах үйлдвэр
Химийн бодисын агуулгад хийсэн мэргэжлийн хяналтын газрын тодорхойлолт	Агуулахыг 2013 онд улсын комисст хүлээлгэж өгсөн ба мэргэжлийн хяналтын газрын дүгнэлттэй.

Орон нутагтай газар эзэмшлийн тухай хийсэн гэрээний огноо, баталсан хуулийн этгээдийн нэр, албан тушаал, байгууллага	Дугаар: Нийт 28 газар эзэмших гэрчилгээтэй Бүгд сунгагдсан болно.
Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын ерөнхий үнэлгээний огноо, баталсан хуулийн этгээд	Нэмэлт тодотголын ерөнхий үнэлгээ баталсан огноо: 2012.09.05 өдөр БОНХЯ баталсан.
Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээний огноо, баталсан хуулийн этгээд	БОННУ-ний нэмэлт тодотголын тайлан 2013 онд батлуулсан. 2023 онд нэмэлт тодотгол хийлгэсэн
Ус ашиглалтын дүгнэлтийн огноо	2024.05.15 (Ус ашиглах дүгнэлт)
Төслийн нэр	Овоот Толгой нүүрсний уурхай
Төслийн харьяаллын байршил	Бага-Овоо баг, Гурвантэс сум, Өмнөговь аймаг
Төслийн ангилал	Нүүрсний хайгуул, олборлолт
Төсөл эхэлсэн огноо	2008 он
Төсөл хэрэгжих хугацаа	2039 он хүртэл
ТЭЗҮ баталсан огноо	2022 он (ТЭЗҮ шинэчилсэн)
Энэ оны бүтээгдэхүүний нийт хэмжээ /дундаж/ 2024 оны 10 дугаар сарын 29-ны өдрийн байдлаар	Хуулсан хөрс: 48.08 сая м3 Олборлосон нүүрс: 7,1 сая тонн Экспортолсон нүүрс: 5,6 сая тонн

1.1. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ТӨЛӨВ БАЙДАЛ

1.1.1. Физик газарзүйн онцлог

Овоот Толгой уурхай орших Нарийн Сухайтын нүүрсний сав газар нь физик газарзүйн мужлалтын хувьд Алтайн уулархаг их мужийн Говь-Алтайн мужид хамаарна. Хойд талаараа Бумбын нуруу (2360 м), Тостын нуруу (2517 м), Тахилгын хяр (2316 м) гэсэн 30 км өргөнтэйгөөр 180 км үргэлжлэх уулсаар хүрээлэгдсэн, уулнаасаа эх аван газрын гадаргуугаа дагасан урагш чиглэсэн хэдэн арван км үргэлжлэх хуурай сайруудаар ихээхэн хэрчигдсэн газар юм. Тус сумын нутаг дэвсгэрт Алтайн нурууны үргэлжлэл болох хэд хэдэн эгнээ нам уулт өндөрлөг, тэдгээрийн хоорондох өргөн уудам хоолой хөндийн хэсэг хамаарагдана. Ордын дүүргийн харьцангуй өндөр 1525-1545 м.

1.1.2. Цаг уур, уур амьсгал

Эх газрын эрс тэс уур амьсгалтай, өвөл -15-20°C хүйтэрч, зун +30 -35°C заримдаа +40°C хүрч халдаг. Жилдээ дунджаар 98-102 мм орчим тунадас унадаг. Хур тунадасны бараг 90-95% нь дулаан улиралд буюу 7, 8 дугаар саруудад орох бөгөөд хүйтний улиралд тун бага тунадас унадаг. Өвөл 0-3 мм, зун 30-60 мм, жилд 100 мм- ээс бага тунадас унана.

1.1.3. Гадаргын болон газар доорх усан сүлжээ

Төслийн талбай болон түүний орчмоор Хацавч, Дов, Хэлтгий малгайт, Товхон, Хөөвөр, Хөх Толгой, Нарийн Сухайт, Жигдэн зэрэг хуурай сайрууд дайран өнгөрнө. Чулуулаг массивын доторхи сайрууд, өгөршлийн бүсэд газар доорхи ус нь гар худгуудын үр дүнгээр тогтоогдсон ба ундарга нь гол төлөв 0.1 л/с буюу ерөнхийдөө тэнд уулын чулуулгийн ан цавын усан агууламж бага байна. Ордын хэмжээнд үүссэн тектоник хагарал-тохойрлын гүний усны орчимд эрдэсжилт бага, харьцангуй цэнгэг (0.8 г/л) устай, тохойрлоос холдох тутам тухайлбал Зүүн хэсэгт нь усны эрдэсжилт 4.5 г/л сульфатлаг-хлорт натрийн найрлагатай нь ажиглагддаг байна.

Тус бүс нутаг түр зуурын урсацтай бүсэд хамаарна. Зөвхөн эрчимшил ихтэй хур борооны үед бага зэргийн гадаргын урсац хуурай сайруудаар үүсэж зарим хотгор хонхор газрыг дүүргэх нөхцөлтэй.

1.1.4. Хөрсөн бүрхэвч

Төслийн талбайн хойд хэсгээр орших нам уулсаар уулын хээржүү цөлийн цайвар бор хөрс тархаж байхад Хүрэн овоо, Зангад Толгой зэрэг алсын бараа харах өндөрлөгүүдтэй хуурай сайраар

хэрчигдсэн аараг толгодоор сул хөгжилтэй чулуурхаг бор саарал хөрстэй. Хуурай сайр ихтэй Ховхийн хөндий нэртэй хэвгий талархаг газраар цөлийн гөлтгөнөт бор саарал хөрс нийтлэг тархана.

1.1.5. Ургамлын аймаг

Овоот Толгой уурхайн лицензийн талбай байрлах газар нутаг нь Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сум, манай орны ургамалшлын бүс бүслүүрийн хувьд Цөлийн бүс, Ургамал-Газарзүйн мужлалаар Говь-Алтайн цөлөрхөг хээрийн, баруун хэсэг Алтайн Өвөр говийн, өмнөд хэсэг Алашаа говийн тойрогт хамаарна. Монгол орын ургамал газарзүйн мужлалаар тус тойрог нь бусад тойргуудаас зүйлийн бүрдлээр хамгийн ядмаг газар.

Цөлөрхөг хээрийн бүс нь Монголын хээр, Төв Азийн цөлийн зааг дээр нилээд эрт үүсэж бий болсон, зөвхөн энэ бүсэд ургадаг зонхилгогч ургамлуудтай байдгаараа онцлогтой. Цөлөрхөг хээрийн бүсэд жилдээ ихэвчлэн 100-125 мм хур тундас унана. Ургамал ургах хугацаа 170-190 хоног үргэлжлэх боловч байнга гандуу юмуу гантай, хүчтэй салхи, шороон шуургатай байдаг нь ургамлын амьдралд муугаар нөлөөлдөг.

1.1.6. Амьтны аймаг

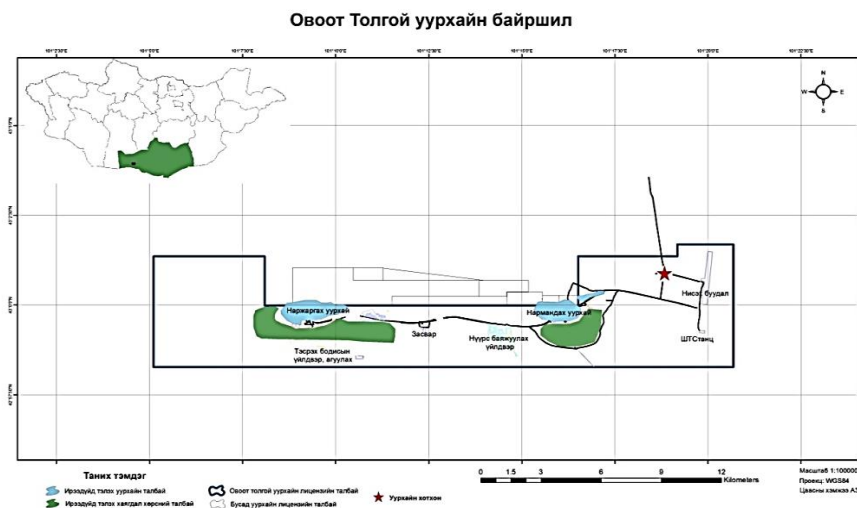
Овоот Толгой нүүрсний уурхай орших Нарийн сухайтын сав газар нь Монгол орны амьтны аймгийн мужлалаар Говь Алтай уулын тойрог, Алашаа говийн цөлийн тойрогт багтдаг. Иймд төслийн талбайн хойд бие үргэлжилсэн цавчим өндөр хадархаг уулсаар хүрээлэгдсэн бол талбайн урд хэсэг нам, хайргархаг бэсрэг толгод, тэгш талархаг гадаргуутай, талбайн хүрээнд байнгын урсацтай булаг, шанд уст цэгүүд олон тул амьтны зүйлийн тооны хувьд харьцангуй баялаг газар юм.

Уурхайн лицензийн талбай түүний ойр орчмоор 2005 оноос хойш хийсэн БОННУ тайлан, түүний нэмэлт тодотголууд, мэргэжлийн байгууллагуудаар гүйцэтгүүлсэн судалгаанаас харахад нийт 22 зүйлийн хөхтөн, 86 зүйл нүүдлийн болон суурин шувуу, 8 зүйлийн мөлхөгчид, хоёр нутагтан, 380 зүйлийн сээр нуруугүйтэн бүртгэгдсэн байна.

1.2. УУРХАЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТУХАЙ ТОВЧ МЭДЭЭЛЭЛ

1.2.1. Овоот Толгой төслийн байршил

Овоот Толгой уурхай (12725А тусгай зөвшөөрөл бүхий 9282.76 га талбай) нь Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын нутаг дэвсгэр V буюу Бага-Овоо багийн нутагт, Хөвхийн хөндий-Нарийн сухайтын нүүрсний орд газарт, Даланзадгад хотоос 320 км, нийслэл Улаанбаатар хотоос 950 км зайд, баруун өмнөд зүгт, Шивээ-Хүрэнгийн боомтоос 56 км-т (х.ө 42°59'619, з.у 101°16'83, өндөршил д.т.д 1526 метр) оршдог.

Зураг 3. Лицензийн талбайн байршил

1.2.2. Төслийн хүчин чадал, техник тоног төхөөрөмж

Саусгоби сэндс ХХК –ийн олборлолт явуулж буй “Овоот Толгой” ил уурхай нь хагас коксжих, дунд болон өндөр үнслэгт нүүрс олборлож байна. Уурхай нь 2008 онд анх олборлолтоо эхлүүлсэн ба “Нармандах” болон “Наржаргах” уурхайн амуудаас (карьер) нүүрс олборлож байна. Уурхайн хүчин чадал нэмэгдүүлэхтэй холбогдон “Техник-эдийн засгийн үндэслэл”-ийг 2022 онд шинэчлэн боловсруулж, батлуулсан ба нарийвчилсан хайгуулаар 345.8 сая тонн (А+В+С) нүүрсний нөөц илрүүлснээс уурхайн хил хязгаар дотор үйлдвэрлэлийн нөөц 142.8 сая.тн, үүнээс 2008-с 2024 оны 10 сарын 01 байдлаар 48.7 сая.тн нүүрс олборлосон ба үлдэх 104.03 сая.тн нөөцийг жилийн 9.0 сая тонн хүчин чадлаар 17 жил ашиглах юм.

Зураг 4. Нармандах уурхайд олборлолт явуулж буй байдал

Ордын уул геологийн нөхцлөөс хамааруулан уурхайн хөрс хуулалт, нүүрс олборлолтын ажлыг эксковатор, автосамосвалын хослолоор гүйцэтгэх ашиглалтын системийг сонгосон. Хөрсийг гадаад овоолгод, нүүрсийг нүүрсний агуулах болон баяжуулах үйлдвэр хүртэл, хаягдлыг хөрсний гадаад овоолгод тус тус тээвэрлэнэ. Уурхайн үндсэн тоног төхөөрөмжийн жагсаалтыг Хүснэгт 2–д үзүүлэв.

Хүснэгт 2. Уурхайд ажиллах үндсэн тоног төхөөрөмж

№	Техникийн төрөл	Тоо
1	Экскаватор	25
2	Хүнд даацын автомашин	115
3	Дугуйт ачигч	10
4	Түрэгч	6
5	Дугуйт түрэгч	1
6	Грейдер	4
7	Өрөм	10
8	Дунд оврын автомашин	21
9	Суудлын машин	50
10	Бусад тоног төхөөрөмж	40
	Нийт	282

Зураг 5. PV275 Тэсэлгээний өрөм, Экскаватор, MT 4400 хүнд даацын машин

1.2.3 Хүний нөөц

Саусгоби сэндс ХХК-ийн хүний нөөцийн бодлогын хувьд уурхайн хүний нөөцийг орон нутгаас бүрдүүлэхийг эрмэлзэж орон нутгийн иргэдийг сургаж улмаар мэргэжил олгон ажлын байраар хангаж, улам мэргэшүүлж дадлагажуулж ажиллуулахыг эрмэлзэж ажилладаг. Бид зөвхөн өөрийн боловсон хүчнийг сургаж бэлтгээд зогсохгүй орон нутагт нэн шаардлагатай байгаа мэргэжлийн боловсон хүчинг бэлтгэхэд дэмжлэг үзүүлэх зорилгоор Их дээд сургуулийн тэтгэлэгт хөтөлбөрийг санхүүжүүлэн хэрэгжүүлдэг.

Саусгоби сэнд ХХК-д 2024 оны 10-р сарын байдлаар нийт 624 хүн ажиллаж байгаа бөгөөд Овоот Толгой уурхайд гэрээт туслан гүйцэтгэгч гээд ний 2400 гаруй хүн ажиллаж байна. Овоот толгой уурхайд ажиллаж байгаа ажилчдыг харьяалалаар нь авч үзвэл Гурвантэс сум-101, Ноён сум-8, Сэврэй сум-26, Даланзадгад сум-36, УБ хот болон бусад газраас-445, Гадаад мэргэжилтэн-8 тус тус байна. (График-1).

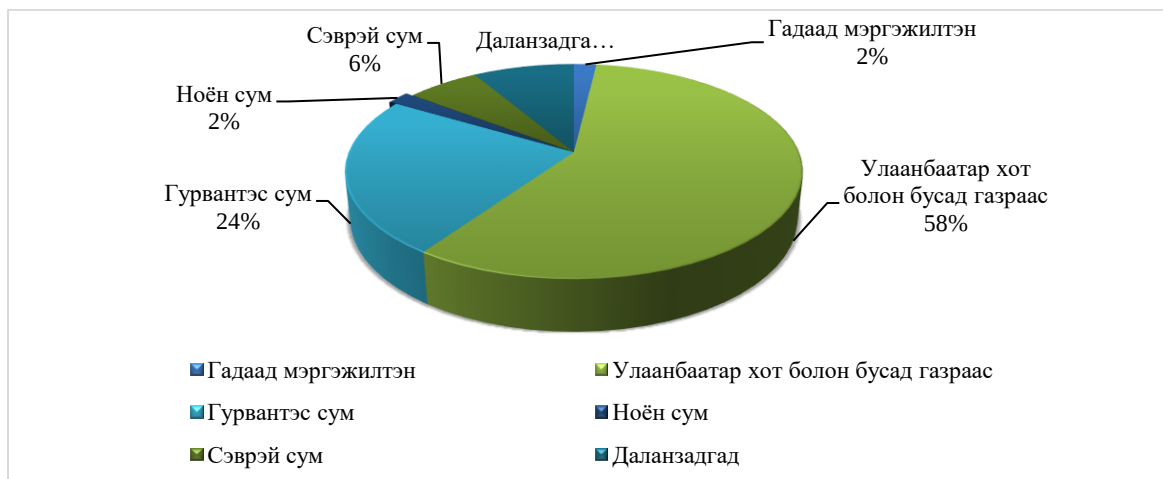

График 1. Хүний нөөцийн бүрэлдэхүүн

1.2.4. Овоот Толгой уурхайн 2024 оны уулын ажлын төлөвлөгөө, биелэлт

Овоот Толгой уурхай Техник Эдийн Засгийн Үндэслэлд зааснаар (2024 он) төслийн хүчин чадал 9 сая тн нүүрс олборлохоор тусгагдсан боловч компанийн дотоод болон гадаад хүчин зүйлсээс шалтгаалан 2024 онд 42.92 сая м3 хөрс хуулж 7.0 сая тн нүүрс олборлон, 48.68 сая тн нүүрс экспортлохоор төлөвлөсөн байна.

2024 оны 10-р сарын 29-ны байдлаар Овоот Толгой уурхай 48.08 сая м3 хөрс хуулж 7,1 сая тн нүүрс олборлож, 5,6 сая тн нүүрс экспортлон ажилласан байна.

1.2.5. Дагалдах дэд бүтэц

Уурхай байрлах тус бүс нутагт “МАК” ХХК, “Хүрэн толгой коал майнинг” ХХК, “Магнай Трейд” ХХК, “Вагнер Азия” ХХК, “Бласт” ХХК зэрэг олон аж ахуй нэгж үйл ажиллагаа явуулж байгаа тул зам, дэд бүтэц харьцангуй сайн хөгжсөн.

Овоот Толгой уурхайн хувьд MV-012726 тусгай зөвшөөрлийн 9312,27 га талбайн 1516,75 га талбайд уурхайн эдэлбэр болон бусад барилга байгууламжуудыг барьж байгуулан газрыг зохих зөвшөөрлийн дагуу ашиглаж байна.

Үүнд ажилчдын хотхон, уурхайн захиргааны цогцолбор, механик цех, материал хангамж, хадгалалт хариуцсан агуулах, тогтмол нислэг бүхий нисэх буудал, шатахуун түгээх станц, нүүрсний чанарын лаборатори болон бусад байгууламжууд орно.

Хүснэгт 3. Төслийн талбайн байгууламжууд

№	Газрын байршил	Зөвшөөрөлтэй газрын хэмжээ, га
1	Уурхайн ажилчдын тосгон	10
2	Хүнд машин механизм засварын газар	34.2
3	Тэсэлгээний агуулах	4
4	Аммиак эмульсийн үйлдвэр	4
5	Нүүрсний агуулах склад	19.1
6	Авто зам	33.6 км
7	Өндөр хүчдэлийн шугам	4.1 км
8	Өндөр хүчдэлийн шугам	3.15 км
9	Шатахуун түгээх станц	6
10	Нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн хаягдлын овоолго	54.14
11	Нүүрс баяжуулах үйлдвэр /хуучин/	130.74
12	Нүүрс угаах үйлдвэр	32.4
13	Нүүрс агуулах талбай	26.8
14	Наржаргах уурхайн овоолго	487.52
15	Нармандах уурхайн овоолго	244.1
16	Нармандах уурхайн өргөтгөл	24.2
17	Наржаргах уурхай	165.34
18	Нармандах уурхай	121.36
19	Нисэх онгоцны буудал	133.7
20	Цэвэрлэх байгууламж	0.3
21	Үерийн уснаас хамгаалах далан	1.09
Нийт		1498.99 га 40.85км

1.2.6. Ажилчдын тосгон

Овоот Толгой уурхай нь 2009 онд 292 хүний багтаамжтай ажилчдын тосгон бариулж ашиглалтанд оруулж 2011 онд 312 хүн амьдрах боломжтой үйлчилгээ, конторын өргөтгөл бүхий шинэ барилга ашиглалтанд оруулснаар нэг ээлжиндээ нийт 608 орчим хүн хүлээж авах хүчин чадалтай тосгон болж өргөжсөн.

Үүнд:

- Уурхайн тосгон нь ажилчдын амьдрахад өрөө /өрөөнүүд 1-4 ортой, 1 ортой, 2 ортой, VIP өрөө бүхий зохион байгуулалттай/.
- Ажилчдын амралт чөлөөт цагт зориулж теннис, бильярд, бялдаржуулах өрөө, ТВ өрөө, спорт цогцолбортой.

- Өндөр хүчин чадалтай бүрэн автомат угаалгын машин, хатаалгын машин болон цагаан хэрэглэл индүүддэг зориулалтын машин зэрэг иж бүрэн тоног төхөөрөмжтэй угаалгын цех ажилладаг.
- Гал тогоо нэг ээлжиндээ 350 хүн зэрэг хооллох хүчин чадалтай, сүүлийн үеийн тоног төхөөрөмжөөр тоноглогдсон. Нарийн боов, зууш, мах, ногоо бэлтгэлийн өрөө тус тусдаа ба эрүүл ахуйн стандартын шаардлага бүрэн хангагдсан.
- Ажилчдын ээлж сольдог 25 хүний суудалтай Ниссан автобус, 45 хүний суудалтай Daewoo автобус тус бүр хоёр нийт 4 автобустай.
- Уул, Баяжуулах, Засварын хэлтсүүдийн ажилчдыг өглөө, оройн ээлжээр сольдог ба Гурвантэс сумын ажилчдыг хувиарт ээлжээр зөөж байна.

Зураг 6. Уурхайн ажилчдын тосгон

1.2.7. Засварын газар

Засварын хэлтэс нь уурхайн хүнд машин механизм, тоног төхөөрөмж, техникийн засвар үйлчилгээ, бэлэн байдлыг хангаж ажилладаг ба тоног төхөөрөмжүүдийн ажилласан мот/цагаас хамааруулж урсгал засвар болон их засварын ажлуудыг тогтмол гүйцэтгэдэг.

Засвар үйлчилгээний төв нь 24 цагийн тасралтгүй ажиллагаатай бөгөөд дараах цех тасгуудаас бүрддэг.

Үүнд:

1. Гагнуурын хэсэг.	9. 60 хүний хооллох танхим
2. Дугуй засварын хэсэг.	10. 30 хүний сургалтын танхим
3. Урсгал засварын хэсэг	11. 30 хүний хурлын заал
4. Угаалгын хэсэг	12. 30 хүний гэрээт болон өөрийн ажилчдын контор
5. Хувцас угаалгын хэсэг	13. 6 хэсэг бүхий MT4400 засварлах засварын хэсэг
6. Гар болон жижиг оврын багажны өрөө	
7. Хувцас солих өрөө	
8. Албан тасалгаанууд	

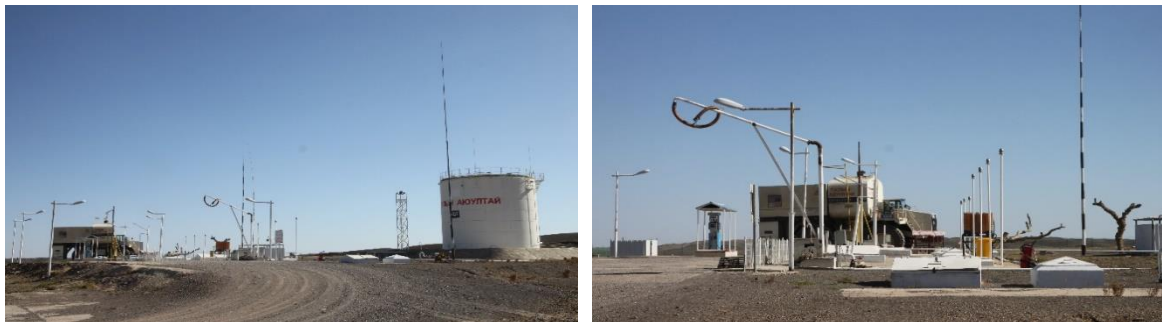

Зураг 7. Засварын газар

Хангамжийн хэлтэс нь материал татан авалт хадгалалтыг өргөтгөх зорилгоор нэмэлт өргөтгөл барьж холбогдох газруудад хүлээлгэн өгсөн.

1.2.8. Шатахуун түгээх станц

Манай компани уурхайн хэрэгцээг хангах зорилгоор 2008 онд “Гурван зам” ХХК-ны барьж байгуулсан Шатахуун Түгээх Станцыг 2011 онд худалдан авсан ба өөрийн шатахууны дотоод хэрэгцээг тус ШТС-аас хангаж байна. Тус ШТС нь нийт 1300 м³ багтаамжтай бөгөөд түүний 80%-д шатахуун цэнэглэж дунджаар 1200 м³ шатахууны нөөцтэй ажилладаг.

Зураг 8. Шатахуун түгээх станц

1.2.9. Цахилгаан хангамж

Уурхайн тосгон, засварын газар цахилгаан хангамж төвийн шугамд холбогдсон бөгөөд Хятад улсаас хангадаг болно. Мөн бэлэн байдлыг хангаж Atlas Copco Q1X165 120 кВт хүчин чадалтайг, нисэх буудлын цахилгаан хангамжинд Olympian GELH30 21.6кВт хүчин чадалтай, түр засварын газарт Plamas GSW170D 127кВт хүчин чадалтай дизель цахилгаан үүсгүүрүүдийг тус тус байрлуулсан болно.

Уурхайн гэрэлтүүлэг: Уурхайн шөнийн ээлжинд уулын ажил явагдаж байгаа хэсгүүд болон овоолгын ахилтын хэсгүүд дээр “Ingersoll Rand”-ийн 10 ширхэг хөдөлгөөнт дизель гэрэлтүүлгийг ашигладаг. Нүүрсний агуулах болон тэсрэх материалын агуулахууд нь генератороор тэжээгддэг суурин шонгууд бүхий гэрэлтүүлэгтэй.

1.2.10. Дулааны сүлжээний усыг халаах нам даралтын зуух

Овоот Толгой уурхайд ажиллагсдын тосгонд байрлах 1-CLSG-308 2-CLSG-240 3-CLSG-60, засварын төвд байрлах 1-CLSG-90 2-CLSG-20 3-CLSG180 маркын дулааны сүлжээний усыг халаах нам даралтын ус халаалтын зориулалт бүхий зуухнуудтай. Тус зуухны үйлчилгээг (шүлтийн агуулга, металын шинжилгээ) 2017 оны 3 сард “Терма калор” ХХК-иар хийж гүйцэтгүүлсэн.

Зураг 9. Дэд бүтцийн байгууламж

1.2.11. Тэсрэх бодисын агуулах

Овоот Толгой нүүрсний уурхай 2011 оноос уул уурхайн тэсрэх материалын үйлдвэрлэл, худалдаа, ханган нийлүүлэлт болон тэсэлгээний үйл ажиллагааны чиглэлээр дэлхийд тэргүүлэгч Австралийн Орика Майнинг Сервисес компанийн Монгол дахь салбар компани “Орика Монголиа” ХХК-тай гэрээ байгуулан ажиллаж байсан. 2024 онд “Бласт экспертинг инженеринг” ХХК, “Спэйшл майнинг сервис” ХХК тэсэлгээний ажлыг гүйцэтгэж байна.

1.2.12. Гаалийн баталгаат нүүрсний агуулах

Нүүрсний шинэ агуулах 2009 онд байгуулсан ба 800.000 тонн нүүрс агуулах хүчин чадалтайгаар ашиглалтанд оруулсан. 2010 онд уг агуулахыг гаалийн баталгаат нүүрсний агуулах болгон баталгаажуулсан. Нар мандах уурхайн гаалийн баталгаат агуулахыг 2013 онд барьж ашиглалтанд оруулсан.

Зураг 10. Гаалийн баталгаат агуулах (а. Наржаргах уурхай б. Нармандах уурхай)

1.2.13. Нисэх онгоцны буудал

Саусгоби сэндс ХХК Овоотын хилийн цэргийн анги ашиглаж байсан онгоцны буудлыг сайжруулан ашиглаж байна. Овоот нисэх буудал нь сумын төвөөс зүүн урд зүгт 38 километр, уурхайн шинэ кемпээс зүүн зүгт ойролцоогоор 10 км газарт, тусгай зөвшөөрөлтэй талбай дотроо уртраг $43^{\circ}00'46''$, өргөрөг $101^{\circ}20'00''$ солбилцолд байрладаг бөгөөд Саусгоби сэндс ХХК-ийн өөрийн нисэх буудал юм.

Зураг 11. Овоот Аэродром

Овоот нисэх буудал нь хоёр давхар сэндвичэн хавтан барилга, нисэх зурвасын 1,95 км урт хатуу хучилттай зам бүхий нисэхийн цаг уурын бодит ажиглалтын Вайсала (Vaisala) систем, агаар газар болон газар, газрын холбооны суурин станц 2, нөөц станц тус тус 2 ширхэгийг суурилуулсан ба ИНЕГ-ын холбогдох алба салбараас гэрчилгээжүүлэн ашигладаг. Мөн онгоцны газрын цахилгаан тэжээл үүсгүүр, аюулгүй байдлын үзлэгийн бүрэн тоног төхөөрөмжтэй. 2020 оны нэгдүгээр сард нисэх онгоцны буудлын үйл ажиллагааг тодорхойгүй хугацаагаар түр зогсоосон.

1.2.14. Зам тээвэр

Өмнөговь аймгаас Гурвантэс сум хүртэлх нийт 320 км орон нутгийн зам, Даланзадгад-Гашуун сухайтын хилийн боомт-улсын хил хүртэл Даланзадгадаас Цогт-Овоо сумаар дамжин Дундговь аймгийн хил хүртэлх улсын чанартай замтай байна. Улсын дундаж сайжруулсан замын уртыг Өмнөговь аймагтай харьцуулахад улсын дунджаас 5.9 дахин доогуур замтай байна. Гурвантэс сум орчмын дэд бүтцийн байдал нь харьцангуй сайн хөгжсөн. Сумын төвөөс Овоот Толгой уурхайн талбай руу 34 км сайжруулсан шороон замаар явж очно.

Сайжруулсан шороон замыг Саусгоби сэндс ХХК компани Орон нутгийн захиргааны хүсэлтийн дагуу барьж байгуулсан болно. Тус уурхайгаас Хятадын хил хүртлэх нүүрс тээвэрлэх шороон замтай бөгөөд 2010 онд Нарийн сухайтаас Шивээ-Хүрэн хүртэл 45 км хатуу хучилттай замыг Хүрэн толгой коал майнинг-Нарийн Сухайт ХХК өөрийн хөрөнгөөр байгуулсан. 2010 онд Саусгоби сэндс ХХК мөн нүүрс тээврийн хүнд даацын 45км зам байгуулах төслийг хэрэгжүүлж эхэлсэн бөгөөд 2014 оны 9 сар тус төслийг хэрэгжүүлж дууссан.

1.2.15. Нарийн сухайт-шивээхүрэн чиглэлийн хүнд даацын концессын авто зам

Монгол Улсын Засгийн газрын 2010 оны 198 дугаар тогтоолоор баталсан Төрийн өмчийн концессын зүйлийн жагсаалтад орсон Нарийнсухайт-Шивээхүрэн чиглэлийн авто зам барих концесс олгох уралдаант шалгаруулалтанд “Эн Ти Би” ХХК болон “Саусгоби сэндс” ХХК нарын түншлэл оролцож шалгарсан.

Энэхүү төслийг хэрэгжүүлэх зорилгоор тус компаниудын хамтран байгуулсан “Ар Ди Си Си” ХХК нь Монгол Улсын Засгийн газрын 2011 оны 262 дугаар тогтоолын дагуу 2011 оны 10-р сарын 26-ны өдөр Төрийн Өмчийн Хороотой “Нарийнсухайт-Шивээхүрэн чиглэлийн хатуу хучилттай авто замын Барих-Ашиглах-Шилжүүлэх” концессын гэрээг байгуулсан.

Тус концессын гэрээний нөхцөлд заасанчлан төсөл хэрэгжүүлэгч нь арван таван жилийн ашиглалтын дараа төслийн замыг улсын мэдэлд үнэ төлбөргүй шилжүүлэн өгөх үүрэгтэйгээр өөрийн хөрөнгөөр барьж байгуулаад байна.

Төслийн замын эхлэл цэг болох Нарийнсухайт нь Өмнөговь аймгийн баруун өмнөд хэсэг, Гурвантэс сумын 5-р багийн нутагт дэвсгэрт “Өвөлжөө Уул-1”-д оршдог, сумын төвөөс зүүн урд чиглэлд 34 км зайд, Даланзадгад хотоос 320 орчим км, Улаанбаатар хотоос 950 км зайд байрладаг.

Замын ерөнхий гүйцэтгэгчээр “Эн Ти Би” ХХК, Бие даасан зөвлөх инженерээр “Эм Си Пи Сижиар” ХХК нар 2012-2014 онд ажиллаж, зам барилгын ажлыг бүрэн гүйцэтгэж дуусаад байна. Шинэ замын барилгын ажлын нийт өртөг 109 орчим тэрбум төгрөг бөгөөд уурхайн тээврийн хүнд даацын машин явахад зориулагдсан (нэг тэнхлэгийн даац 26 тн), 25 см цементээр бэхжүүлсэн суурь, 24 см цемент бетон хучилттай Монголд анх удаа баригдаж буй зам юм.

Тус зам нь байгаль орчныг хамгаалах, улмаар орон нутгийн иргэдийн эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах үндсэн нөхцлийг бүрдүүлэн, орчны бохирдлыг бууруулах чухал ач холбогдолтой зам юм. Тус замыг “Чинхуа МАК” ХХК болон “Монголын алт” ХХК, “Өсөх зоос” ХХК, “Жавхлант” ХХК, “Терра Энержи” ХХК-ийн нүүрс тээврийн машинууд ашиглаж байна. Цаашид ч өөр төслүүд ашиглах бүрэн боломжтой юм.

Зураг 12. Нарийнсухайт-Шивээхүрэн чиглэлийн хүнд даацын концессын авто зам

1.2.16. Бохир ус цэвэршүүлэх байгууламж

Уурхайн тосгон болон засварын газар дахь бохир ус цэвэршүүлэх байгууламжийн барилга байгууламж, тоног төхөөрөмжийн угсралтын ажлыг Хятадын “Beijing Longanhuacheng Architectural Designing” Co.,Ltd-ийн хийсэн ажлын зургийн дагуу тус компани хийж гүйцэтгэсэн. Цэвэрлэх байгууламж нь механик, биологи, химийн аргуудаар бохир усыг цэвэрлэх ба төслийн хүчин чадлыг 132 м^3 гэж төслийн тайлбар бичигт дурьдсан байдаг.

Одоогоор хоногт дунджаар $60-80 \text{ м}^3$ бохир усыг хүлээж авч байна. Бид тус онд уурхайн цэвэрлэх байгууламжуудын технологийн горимыг сайжруулах, цэвэрлэгдэн гарч буй усыг стандартын төвшинд 100% нийцүүлэх зорилгоор Үндэсний зөвлөх Вестминистр ХХК-ийн Монгол улсын зөвлөх инженер Ц. Цацрал ахлагчтай багийг авч ажиллуулан бодит үр дүнд хүрч ажилласан. Мөн 2014 онд сантехникийн ажлыг гүйцэтгэн саарал усаа дахин ашиглаж байна.

Зураг 13. Бохир ус цэвэршүүлэх байгууламж

1.2.17. Нүүрсийг нойтон технологиор баяжуулах үйлдвэр

“Саусгоби сэндс” ХХК нь нүүрсний зах зээлийн нөхцөл байдал болон цахилгааны эх үүсвэр зэрэг хүчин зүйлээс шалтгаалж ил уурхайгаас олборлож буй нүүрсийг чанараар /үнслэг, бөсөх индекс/ нь 3 ангилан, нүүрсний агуулахад хураан зөөврийн шигших төхөөрөмжийг ашиглаж ангилалт хийн борлуулсаар ирсэн. Цаашид бохирдол анхдагч нүүрсийг нойтон буюу гравитацийн аргаар баяжуулж борлуулах нь эдийн засгийн хувьд ашигтай бөгөөд туршилт судалгааны ажил дээр үндэслэн баяжуулах үйлдвэрийн төслийн ажлыг гүйцэтгэн НБҮ-г байгуулж, ашиглалтад оруулаад байна.

НБҮ нь Овоот Толгойн ордын ил уурхайн WF ангилалын нүүрсийг гравитацийн аргаар баяжуулна. Баяжуулах үйлдвэрийн хүчин чадал 1.35 сая.тн хүчин чадалтай ажиллана. Баяжуулах үйлдвэрийн бүтээгдэхүүн гаргалтын хувьд 41.5% үнслэгтэй анхдагч нүүрсийг гравитацийн аргаар боловсруулж баяжмалын гарц 50-60%-тай байна.. Овоот Толгойн нүүрсийг үнслэгээр нь дараах байдлаар ангилж байна. Үүнд:

- ▶ А нүүрс буюу үнслэгийн хэмжээ $<10.5\%$

- ▶ В нүүрс буюу үнслэгийн хэмжээ 10.5-17,5%
- ▶ F нүүрс буюу үнслэгийн хэмжээ 25%< дээш

1.2.18. Нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн шалгуур үзүүлэлтүүд

Нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн төслийн шалгуур үзүүлэлтүүдийг доорх хүснэгтэд үзүүлэв:

Хүснэгт 4. НБҮ-ийн үзүүлэлтүүд

Үзүүлэлтүүд	Хэмжих нэгж	Утга
Хүчин чадал		
Жилд	сая.тн	1.5
Хоногт	тн	5000
Цагт	тн	312.5
Ажлын горим		
Ээлжийн тоо		2
Ээлжийн үргэлжлэх хугацаа	цаг	8
7 хоногт ажиллах хоног	хоног	6
7 хоногт гүйцэтгэх үйлчилгээний хугацаа	хоног	1
Жилд ажиллах нийт хоног	хоног	300
Жилд ажиллах цаг	цаг	4800
Тэжээлийн нүүрсний чанар		
Үнслэг	%	41.5
Нийт хүхэр	%	1.7
Чийглэг	%	5
+100мм бүхэллэгийн анги	%	3.8
-100+50мм бүхэллэгийн анги	%	14.6

1.2.19. Нүүрс баяжуулах үйлдвэрийн ажиллах горим, хүчин чадал

Энэхүү тодотгол төлөвлөгөөнд НБҮ 2018 оны 8-р сараас эхлэн ажиллаж байна. НБҮ нь 7 хоногийн 6 хоног ажиллаж, хоногт 16 цагийн бүтээлтэй, 2 ээлжээр ажиллах бөгөөд 1 хоногт нь урсгал засвар үйлчилгээ хийхээр зогсохоор төлөвлөгөөнд тусгав. Үйлдвэрийн 2023 оны гүйцэтгэх бүтээлийг 2024 онд ажилласан хүчин чадалд тулгуурлан тооцож жилд 1.35 сая.тн нүүрс угаан баяжуулахаар төлөвлөсөн хэдий ч үйлдвэрийн эвдрэл, сэлбэг материал хүлээгдсэн зэргээс шалтгаалан 868 мянган тонн нүүрс баяжуулсан болно.

Зураг 14. Нүүрсийг нойтон технологиор баяжуулах үйлдвэр

1.2.20. Хог хаягдлын цэг

Уурхайн хог, хаягдлын менежментийн үр ашигтай байдал, тогтвортой хэрэгжилтийг хангах нь уурхайн байгаль орчны ажилчдын болон нийт байгаль орчны хэлтсийн голлох үүргийн нэг юм. Уурхайн талбай дээрх хог, хаягдлын менежментийн үр ашигтай хэрэгжүүлэхэд чиглэсэн дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлж байна. Үүнд:

- Уурхайн хэмжээнд хог, хаягдлын эх үүсвэрүүдийг тодорхойлох
- Уурхайн хог, хаягдлын хэмжээг бууруулахад чиглэсэн журам боловсруулах
- Хог хаягдалтай холбоотой сөрөг нөлөөллийг бууруулахад чиглэсэн үйл ажиллагаа хэрэгжүүлэх
- Үр ашигтай тээвэрлэлт, устгал, дахин ашиглалтын горимыг хэвшүүлэх
- Бүртгэл, тайлангын систем бий болгох, мэдээллийн сан үүсгэх
- Хог хаягдлын менежментийн үүрэг хариуцлагын механизмыг бүрдүүлэх гэх мэт

Зураг 15. Хогийн цэг(засвар, кемп)

Уурхайн хог, хаягдлын менежментийн хэрэгжилтийг тусгай зөвшөөрөл бүхий, орон нутгийн компани гардан гүйцэтгэх ба байгаль орчны мэргэжилтэн явцын хяналтыг өдөр бүр хийдэг. Гэрээт гүйцэтгэгч нь дараах ажлыг гүйцэтгэдэг. Үүнд:

- Уурхайн хэмжээнд тогтоогдсон бүх хог хаягдлын эх үүсвэрүүдээс тээвэрлэлт хийж зөвшөөрөгдсөн хогын цэгт буулгах,
- Эх үүсвэр дээрх ангилан ялгалтыг хянах, мэдээллэх,
- Дахин ашиглах эсвэл дахин боловсруулах хаягдлыг ангилах, хувиарлахад туслах,
- Устгах, булшлах хог хаягдлын хэмжээг бууруулах, дахин ашиглах, боловсруулах хаягдлын хэмжээг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн менежментийн үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлэх,
- Хортой болон аюултай хог хаягдлын хадгалалт, хамгаалалтыг хариуцах
- Хог хаягдлын өдөр тутмын бүртгэлийг хөтлөх, тайлан гаргах

2. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулийн 31-р зүйл болон 2012 онд шинэчлэн батлагдсан байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуульд аливаа төслийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний бүрдэл хэсэг болох байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөнд байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээгээр тогтоосон сөрөг нөлөөллийг багасгах, арилгах арга хэмжээ, дүйцүүлэн хамгаалал хийх, тэдгээрийг хэрэгжүүлэх хугацаа, шаардагдах хөрөнгө зардлыг тусгасан байхаар заасан.

Хуулийн дээрх шаардлагын дагуу Овоот Толгой уурхайн үйл ажиллагаанаас тухайн нутаг дэвсгэр, бүс нутгийн байгаль орчинд үзүүлэх гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүдийг бууруулах арга хэмжээ, шаардагдах хөрөнгө зардлын хамт тодорхойлж, баримтлах хууль, дүрэм журам,

стандартуудыг хамтатган байгаль хамгаалах төлөвлөгөөг жил бүр шинэчилэн боловсруулж хэрэгжилтийг хангасаар ирсэн.

Саусгоби сэндс ХХК нь уурхайн үйл ажиллагааны улмаас байгаль орчинд учруулж болзошгүй сөрөг нөлөөллөөс зайлсхийх, урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, төлөвлөгөө, хяналт шинжилгээний хөндлөнгийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх, байгаль орчныг хамгаалах, орчны экосистемийг тэтгэх, биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах стратеги төлөвлөгөө боловсруулах зэрэг ажлуудыг төлөвлөгөөний дагуу гүйцэтгэж 2024 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг биелүүлэн ажиллалаа.

Овоот Толгой уурхайн БОННУ-ний нэмэлт тодотголын тайланд тусгагдсан байгаль орчинд үзүүлэх гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөллүүдээс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээг төлөвлөхдөө, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын тушаалаар баталсан “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам”-ын хүрээнд гарсан “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө” боловсруулах зөвлөмжийн дагуу төслийн үйл ажиллагаанаас гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөлөлд өртөх орчноор буюу байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсэгт хуваан агаар, хөрс, гадаргын ба газрын доорх ус, амьтан, ургамал, газрын хэвлийд үзүүлэх сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах зэрэг чиглэлүүдээр бүлэглэн төлөвлөгөөний биелэлт гаргалаа.

Саусгоби сэндс ХХК 2024 онд байгаль хамгаалах үйл ажиллагааны сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөнд нийт 8 ажил төлөвлөсөн (Хүснэгт 5-аас харна уу)

Хүснэгт 5. 2024 онд Овоот Толгой уурхайд хэрэгжүүлэх сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

№	Байгаль орчны бүрэлдэхүүн	Сөрөг нөлөөлөл	Сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх ажил	Биелэлтийн хувь	Гүйцэтгэлийн тайлбар
1	Агаар	Тоосжилт үүсэх (хөрс хуулалт, тэсэлгээ, нүүрс олборлох, хаягдал хөрсийг овоолох, асгах, тээвэрлэх) хөдөлгөөнт тоног төхөөрөмжөөс	Замыг тоосын усалгаа хийж тогтмол бууруулах	100%	Уурхайн замын хөдөлгөөний дотоод журмаар хөдөлгөөнт техникийн хурдны хязгаарлалт 60км/цаг хэтрэхгүй байхаар зохицуулсан бөгөөд уурхайн идэвхтэй бүсэд 40 км/цаг хурдтай явах журам батлагдан тэмдэг тэмдэглэгээ байршуулсан, Мөн уурхайн бүсэд зөвшөөрөлгүй зам гаргахыг дотоод журмаар зохицуулдаг. Замын тоосыг дарах усалгааг тогтмол гүйцэтгэж агаарт тархах тоосжилт болон замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлаа хангаж ажиллаж байна. Тоос дарж буй ус нь уурхайн шүүрлийн ус юм.

SouthGobi Sands ОВООТ ТОЛГОЙН УУРХАЙН ЗАМЫН ХӨДӨЛГӨӨНИЙ ДҮРЭМ					
Дугаар	Бэлтгэн	Баталсан	Гарын үсэг	Огноо	Мэргэжэл
Д-033-02	ЭМАА-ны хэлтэс	Гүйцэтгэл Засварал Linsheng Xu		2023.11.15	Хойруугаар яогтгала

ТЭГ. ЗОРИЛГО:

1.1 Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах, нэм тээврийн ослонг урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ амьсгал оршино.

ХӨӨР. ХАМРАХ ХҮРЭЭ:

2.1 Монгол Улсын замын хөдөлгөөний дүрэм болон уурхайн замын хөдөлгөөний заавар зохихуулагдана.

Уурхайн дотор явах үүрэгтэй гүйцэтгэл байгаа үндсэн болон гэрээт байгууллагын ажлаагаар дагна мөрдөн.

ГҮРАВ. ШААРДЛАГА:

3.1 Монгол Улсын хүчинтэй жолоодох эрхийн үнэмлэх болон зөвхөн сертификатын дотор үндэслэл уурхайн жолоодох эрхийн үнэмлэхийг олгох бөгөөд үнэмлэхийн амгалааг засварлас буюу тоног төхөөрөмжийг жолоодохыг хориглоно.

3.2 Бүрэн ажиллагаатай радио станцтай байх ба асвалын өмнөх үзэлсүр ажиллагааг нь шилжих, машин тоног төхөөрөмжөөс буух тохиолдолд гар станцтай байх

3.3 Ажиллагаатай суудал бүстэй байх

3.4 Галын хор болон бусад шалдлагаатай бөгөөд байх

3.5 Ажиллагаатай манхтай, тугтай байх

3.6 Радио станцгүй гадны машиннууд уурхайн гүйцэтгэл явна.

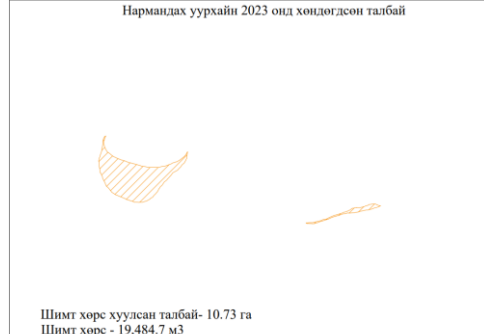
3.7 Уурхайн бүсэд машин тоног төхөөрөмж ажиллуулах, жолоодох уурхайн хүчинтэй үнэмлэхтэй байх ба байгаа бичээх авч явах

3.8 Хөдөлгөөнд оролцохоос өмнө машинд бүрэн үзлэг хийж "үзлэгийн хуудас" зогсоон байна.

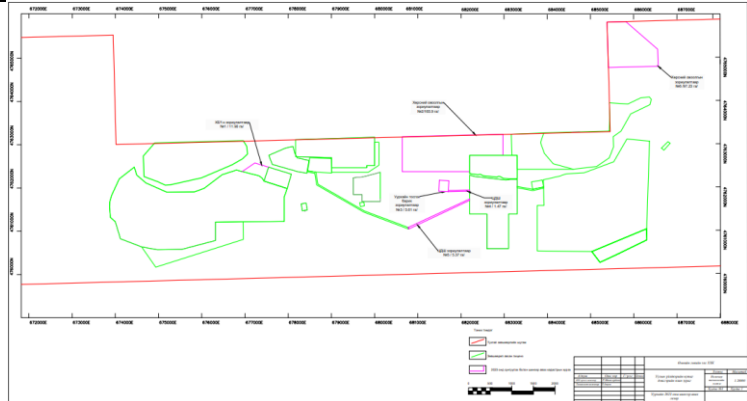
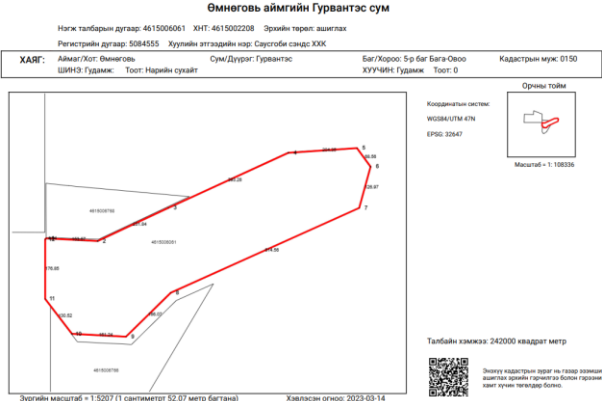
3.9 Уурхайн машинны талбайг тусгайлан тогтоолсон "Шар бүс" гэж уурхайн ажлын нөлөөтэй бүсүүдийг хамруулна. Шар бүс бүрт тусгайлан тэмдэглэж байрлуулсан байна.

3.10 "Шар бүсэд машин орлох" гэсэн уриан тэмдэглэгээтэй үнэмлэхтэй ажилтан шар бүс рүү нэвтрэхгүй.

2	Хөрсөн бүрхэвч	Тос тосолгоо, түлш хөрсөнд асгарч хөрсийг бохирдуулах	Асгаралт болсон тохиолдолд бохирдсон хөрсийг цэвэрлэх саармагжуулах	100%	Уурхайн ашиглалтын хэлтсийн оператор, засварын хэлтсийн механикуудад асгаралттай тэмцэх, асгаралт үүссэн тохиолдолд ажиллах талаар сургалтыг хийсэн ба шинэ ажилчдад мөн сургалт тогтмол ордог.
		 			
3	Хөрсөн бүрхэвч	Хөрс хуулагдах, түүний физик химийн шинж чанарт өөрчлөлт орох Хөрсний биологийн цикл алдагдах	Эрүүл газар хөндөх тохиолдолд заавал шимт хөрсийг хуулах	100%	2024 онд 67,64 га талбай хөндөж, 117,170.4 мян м ³ шимт хөрсийг хуулж, хадгалсан байна.
		Нармандах уурхайн 2023 онд хөндөгдсөн талбай Шимт хөрс хуулсан талбай- 10.73 га Шимт хөрс - 19,484.7 м³	Наржаргах уурхайн 2023 онд хөндөгдсөн талбай Шимт хөрс хуулсан талбай- 56.91 га Шимт хөрс - 97,686.2 м³		

4		Усны хэрэглээ ихсэх болон ус шавхалтын үйл ажиллагааны улмаас төслийн талбай, түүний орчмын газрын доорх усны түвшин буурах	Уурхайн усны хэрэглээг оновчтой болгох зорилгоор мэргэжлийн байгууллагатай хамтран ажиллах ажлыг зохион байгуулах,	100%	Уурхайн усны хэрэглээг оновчтой болгох зорилгоор мэргэжлийн байгууллага болох "Ай ди эй жи" ХХК-тай хамтран ажиллах ажлыг зохион байгуулсан.
5	Гадаргын болон гүний ус	Химийн бодис материал шатах тослох материалын алдалт, асгаралтаас усны чанарт нөлөөлөх, бохирдох	Асгаралт болсон торхиодол цаг алдалгүй арга хэмжээ авах Химийн бодис болон шатах, тослох материалыг хадгалалт ашиглалтанд тогтмол хяналт тавих, улирал тутам усны дээж шинжилгээнд өгөх	100%	Химийн бодис болон шатах тослох материалын хадгалалт ашиглалтанд тогтмол хяналт тавьж ажиллаж байна. Зөвхөн химийн бодис дээр бие даасан байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээг байгаль орчны мэргэжлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлсэн. Хаягдал тосыг мэргэжлийн байгууллагатай гэрээ байгуулан байгаль орчин, хүний эрүүл мэндэд сөрөг нөлөө үзүүлэхгүй байх хэлбэрээр уурхайн талбайгаас зайлуулж байна.
					
6	Ургамал	Тоосны дэгдэлт нь ургамлын навчны амсрын хаах, ургах чадварыг алдагдуулах	Хөдөлгөөнт техникийн улмаас тоос босож буй газарт усалгааг тогтмол хийх	100%	Бид уурхайн ашиглалтын улмаас үүсэх тоосыг дарах зорилгоор уурхайн цөөрмөөс болон шүүрлийн уснаас нийт 117,280 м³ ус авч ашигласан байна. Зам усалгаанд нийт 6 техникийг ээлжлэн ашигласан байна. Мөн замын арчилгааг тогтмол хийж байна.

					
7	Амьтан	Хууль бус анг таслан зогсоох	Байгаль орчны эсрэг гэмт хэрэгтэй тэмцэх хамтарсан багийг санхүүжүүлэх хамтран ажиллах	100%	Байгаль орчны эсрэг гэмт хэрэгтэй тэмцэх хамтарсан багийг санхүүжүүлж хамтран ажилласан. Аймгийн Байгаль орчноос тус ажил дээр уурхайнуудыг тэнцвэртэй байдлаар хуваарь хийсэн ба манай компанийн хувьд 3,920,000 төгрөгөөр санхүүжүүлэв.
8	Газрын хэвлий	Ил уурхай (ухагдсан нүх)	Зөвшөөрөгдсөн талбайд зөвшөөрлийн дагуу олборлолт явуулах, гадаад овоолго үүсгэх үйл ажиллагаа явуулах	100%	Улирал бүр төлөвлөлтийн инженерүүдтэй хамтран Овоот Толгой уурхайн эвдэрсэн газрын талбайн хэмжээг шинэчлэн гаргаж, эвдэрсэн газрын хаалтын нөхөн сэргээлтийн зардал тооцох ARO тайланг гаргаж байна. Мөн тайлант онд бид 67,6 га талбайг шинээр хөндсөн бөгөөд зөвшөөрөгдсөн талбайгаас хэтрээгүй болно.
					

3. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Манай компани уурхай эхлэх явцад хөндөгдсөн ч ирээдүйд дахин олборлолтын үйл ажиллагаанд хамрагдахгүй талбайг ирээдүйн уурхайн хаалтын нөхөн сэргээлтэнд зориулан жил бүр /1-2 га талбай/ бага багаар сонгон авч техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлтийг 2009 оноос эхлэсэн бөгөөд сүүлийн 11 жилийн хугацаанд нийт 147.84 га талбайд техникийн, 55.16 га талбайд биологийн нөхөн сэргээлтийн ажлыг гүйцэтгэж орон нутаг, улсын комисст хүлээлгэн өгсөн байна.

2024 онд уурхайн овоолго дээр нөхөн сэргээх талбай гараагүй бөгөөд аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газрын зүгээс чиглэл өгсний дагуу Өмнөговь аймаг Номгон сумын нутаг Элстэй хэмээх газрыг нөхөн сэргээж аймагт хүлээлгэн өгөв. Тус ажлыг мэргэжлийн байгууллага болох “Сод монгол гэгээ” ХХК-тай гэрээ байгуулан ажиллаж нийт 120 гаруй сая төгрөгийг зарцуулсан.

Зураг 16. Номгон суманд нөхөн сэргээлт хийсэн ажлын зураг “Сод монгол гэгээ” ХХК

МУ-ын Ерөнхийлөгчийн санаачилсан ТЭРБУМ мод үндэсний хөдөлгөөнд манай компани 15 сая ширхэг мод тарьж оролцохоо батламжилсан. Энэ жил тухайн ажлын хүрээнд Богд хан уулын Энхтайвны аманд шилмүүст мод 4000 ширхэг тарьсан. Тус ажилд нийт 140,000,000 төгрөгийг зарцуулсан.

Мөн Өмнөговь аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газраас Өмнөговь аймгийн Булган сумын нутагт заг мод тарих чиглэл өгсний дагуу 6.000 ширхэг, Баянхонгор аймгийн Баянлиг, Богд зэрэг сумдад 12.000 ширхэг заг мод, Өмнөговь аймгийн Гурвэнтэс суманд 30.000 ширхэг заг модийг тарьсан.

Дээрх ажлуудад нийт 500,0 гаруй сая төгрөгийг зарцуулсан энэ жил нийт 55.000 ширхэг мод тарьсан болно.

Зураг 17. Модны суулгацыг суулгаж буй байдал

Говийн нөхцөлд усны нөөц хомос байдаг тул усны үр ашигтай хэрэглээг нэвтрүүлэх үүднээс ажилчдын тосгон дахь цэвэрлэх байгууламжаас гарсан саарал усыг дахин ашиглаж ногоон байгууламж, мод усалж. Тус саарал усны чанарын үзүүлэлтүүдийг дотооддоо болон хөндлөнгийн лабораторид тогтмол шинжлүүлж хяналт тавин ажиллаж байна.

Зураг 18. Саарал усыг мод усалгаанд ашиглах боломжийг бүрдүүлэх үүднээс зохион байгуулалт хийж буй

Зураг 19. Уурхайн тосгоны ногоон байгууламж нэмэгдүүлэн хайлаас модоор хашаалж тарилт хийж буй

4. ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Сүүлийн жилүүдэд Монгол улсад уул уурхай, түүнийг дагасан дэд бүтэц, бусад бүтээн байгуулалтын төсөл, хөтөлбөрүүд эрчимтэй хөгжихийн хирээр биологийн олон янз байдалд үзүүлэх нөлөөлөл нэмэгдсээр байна. Нөлөөллийг бууруулах дарааллыг зохистой хэрэгжүүлэх, олон улсын тэргүүн туршлагыг нэвтрүүлэх зорилгоор Монгол Улсын Засгийн газраас холбогдох эрх зүйн орчныг бий болгон аж ахуйн нэгж байгууллагууд түүнийг хэрэгжүүлэн ажиллаж байна.

Саусгоби сэндс ХХК нь Овоот толгой уурхайн ашиглалтын үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд үзүүлэх нөлөөллийг хамгийн бага байхаар төлөвлөн хамгааллын ажлыг шат дараатай хэрэгжүүлж байна. Үүний нэг нь биологийн олон янз байдлын амьдрах орчинг тэтгэх, тэдгээрийн үйлчилгээг дэмжих, судалгаа шинжилгээний ажилд үндэслэн хамгааллын менежментийн ажлыг зохион байгуулах ажил юм. Төслийн үйл ажиллагаа явуулж буй цөл, цөлөрхөг хээрийн бүс нутаг нь эрс тэс уур амьсгалтай, эмзэг экосистемд тооцогддог.

Экосистемийг бүрдүүлж буй биологийн олон янз байдлын зүйл дотор олон улс болон бүс нутгийн хэмжээнд ховор, ховордож болзошгүй, мөн популяцийн төлөв байдлын мэдээлэл дутмаг амьтан, ургамал олон бөгөөд тэдгээрийг хамгаалах, сөрөг нөлөөлөлд өртүүлэхгүй байлгах нь компанийн байгаль орчны бодлогын нэг хэсэг юм.

Бид 2015 онд Овоот толгой уурхайн орчимд биологийн олон янз байдлын нарийвчилсан судалгаа шинжилгээ хийх, гарсан үр дүнд тулгуурлан биологийн олон янз байдлын менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах ажлын гүйцэтгэгчээр “Майкобио” ХХК ажилласан.

2016 онд “Майкобио” ХХК-тай байгуулсан гэрээний дагуу Овоот толгой уурхай орчмын биологийн олон янз байдлын нарийвчилсан судалгааг хийж дүйцүүлэн хамгааллын стратеги боловсруулан ажилласан болно.

Судалгааны урьдчилсан үр дүн, явцыг судалгааны багийн гишүүд БОАЖЯ-ны холбогдох мэргэжилтнүүдэд албан ёсоор танилцуулж, тэдгээрийн саналыг авч тайланд тусгасан болно.

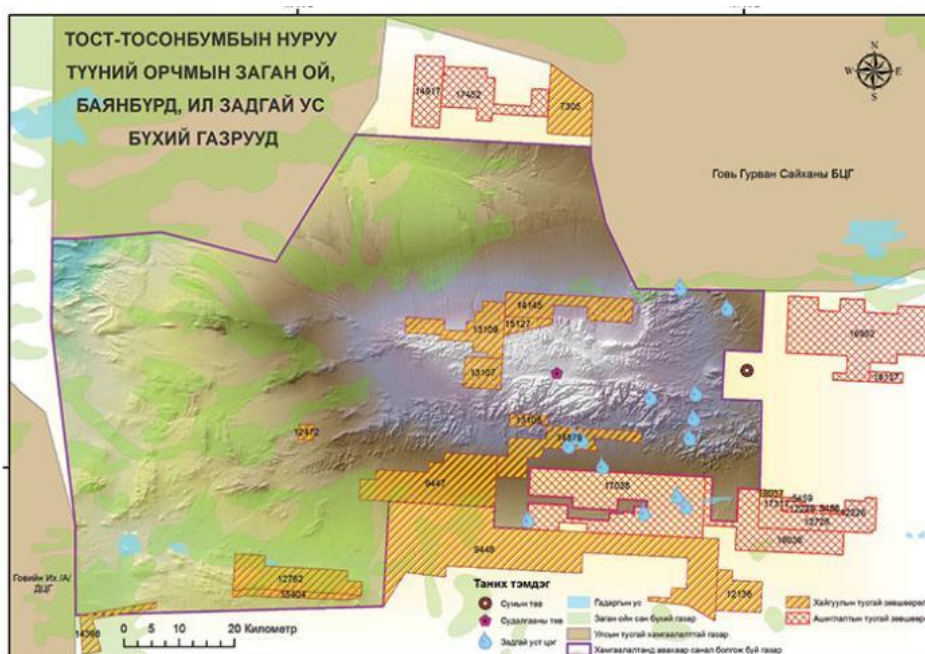
Хоёр удаагийн давтамжтай хээрийн судалгааны үр дүнд Овоот толгой уурхай орчмын биологийн олон янз байдлын талаарх ерөнхий мэдээлэл хуримтлагдсан бөгөөд энэхүү мэдээлэлүүдэд нарийвчилсан дүн шинжилгээг хийж газар зүйн мэдээлэлийн системд оруулан боловсруулалт

хийх замаар тухайн орчин дахь амьтан ургамалд уурхайн зүгээс үзүүлж буй нөлөөллийн хүрээ, зэрэглэлийг тогтоож, мөн төлөөлөл болгон хамгаалах биологийн олон янз байдал, тэдгээрийг дүйцүүлэн хамгаалах газар нутгийг урьдчилсан байдлаар сонгож, дүйцүүлэн хамгааллын стратеги, биологийн олон янз байдлын менежментийг боловсруулан ажилласан болно.

Дээрх судалгааны үр дүнд Дүйцүүлэн хамгаалах газраар доорх газруудыг санал болгов. Үүнд:

Хүснэгт 6. Дүйцүүлэн хамгаалахаар санал болгож буй газар

Д/д	Санал болгосон газрын нэр	Талбайн хэмжээ
1	Хуршуут, Наранбулаг, Дэлийн ус, Хөвдийн булаг	75023.88 га
2	Тост Тосон бумбын нуруу	103077.36 га
3	Сухантын булаг	8526 га

Зураг 20. Дүйцүүлэн хамгаалахаар санал болгож буй газар нутаг

Бид судалгааны ажлын үр дүнд санал болгосон газруудаас сум орон нутагт танилцуулж дүйцүүлэн хамгаалах ажлыг 2016-2020 онуудад Тост Тосон бумбын нуруунд гүйцэтгэсэн.

Тус газрыг сонгосон гол үндэслэл нь байршил нутгийн хувьд бага хэмжээтэй, нэн ховор, ховор зүйл болох цоохор ирвэсийг хамгаалах, мөн идэш тэжээлийн холбоотой аргаль хонь, янгир ямаа зэрэг дэлхийд ховордсон зүйлүүдийг хамгаалах, тогтвортой өсөх нөхцлийг бүрдүүлэх, тархац нутаг, амьдрах орчныг хамгаалах явдал юм. Ховор ба ховордсон амьтан, жигүүртэн шувуудаас гадна харьцангуй өргөн тархалттай хуурай болон цөлжүү хээрийн амьтдын тодорхой тархац нутаг, амьдрах орчныг хамгаалахад чухал ач холбогдолтой.

2024 онд Биологийн олон янз байдлын дүйцүүлэн хамгаалах ажлыг Тост, Тосон Бумбын байгалийн нөөц газрын хамгаалалтын захиргааны хүсэлтээр мэргэжлийн байгуулагатай гэрээ байгуулан “Тостын нурууны хар сүүлт зээрийн судалгаа, түүнийг хүзүүвчлэх” ажлыг 3 талт гэрээгээр гүйцэтгэв.

5. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Овоот толгой уурхай 2008 онд үйл ажиллагаа эхлэх үед уурхайн орчинд нутагладаг 2 өрх байсан бөгөөд эдгээр өрхүүдтэй харилцан тохиролцож гэрээ хийгдсэний үндсэн дээр уг өрхүүд өөрсдийн эзэмших гэрчилгээ бүхий газраас нүүн сумын төвд суурьшсан.

Дээрх өрхүүдтэй хийгдсэн гэрээний хүрээнд өрх тус бүрд 54 м² энгийн халаалт бүхий өвлийн байшин, сумын захиргаанаас олгосон 0,07 га газарт 25х28м хашаа, жорлон, цахилгааны шугам татах ажлууд хийгдсэн. 2 өрхийн холбогдох зөвшөөрөл авсан эрх бүхий газарт гүний худаг гаргаж өгсөн.

Иргэн Д.Даваахүүгийн эзэмшлийн гэрчилгээ бүхий Жигдэнгийн өвөлжөө нь уурхайн хотхоноос урагш 1,3 км байрладаг. Өрхийн тэргүүн хөгжлийн бэрхшээлтэй, мал маллах боломжгүй болсон тул сумын төвд суурьших санал тавьсаны дагуу гэрээ хийгдэж эрх бүхий газраас нүүн сумын төвд суурьшсан.

Иргэн О.Батаатай хувьд уурхайн үйл ажиллагаа эхлэх үед Баруун чацгатад нутагтай байсан бөгөөд тухайн үед нутаглаж байсан цөөхөн өрхийн нэг. Нүүлгэн суурьшуулах гэрээний саналыг талууд амжилттай харилцан тохиролцсоны үндсэн дээр нүүлгэн суурьшуулалтын гэрээ хийгдсэн. Манай компани уурхайн ашиглалтын бүс дэх айлуудыг нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээг бүрэн шийдвэрлэсэн болно.

Тус ажлын хүрээнд нөлөөллийн бүс дахь өрхүүдтэй уулзаж, өмнөх жилүүдийн жишиг нүүлгэн шилжүүлэлттэй ижил төстэй нөхцөл /төсөл/-ийг санал болгон танилцуулж тэдний санал хүсэлтийг бичгээр хүлээн авлаа.

Овоот Толгой уурхайн нөлөөллийн бүсийн 6-н өрхийг бодит нүүлгэн суурьшуулалтанд хамруулан компанийн зардлаар Гурвантэс суманд баригдаж байгаа 4 блок 48 айлын орон сууцны 1 блок болох 16 айлын сууцанд оруулав.

Хүснэгт 7. Нүүлгэн шилжүүлэлтэд хамрагдах өрхийн жагсаалт

№	Өрхийн тэргүүн	Саналыг зөвшөөрсөн эсэх	Иргэдийн нэмэлт санал хүсэлт
1	Ү.Алтансүх	Зөвшөөрсөн	Байшингийн м ² -ыг нэмэх цэвэр бохир дулаанд холбогдвол сайн байна гэсэн байна.
2	Т.Аюурзана	Зөвшөөрсөн	Хашаа байшинтай болмоор байна.
3	Д.Долгормаа	Зөвшөөрсөн	Урьд нь өгч байсан хүсэлтийн дагуу шийдвэрлүүлэх саналтай байна. Дэд бүтцэд холбогдох саналтай
4	Б.Гонгор	Зөвшөөрсөн	Өөр санал хүсэлт байхгүй
5	Аварзэд (асан)	Зөвшөөрсөн	Өөр санал хүсэлт байхгүй
6	С.Батням	Зөвшөөрсөн	Өөр санал хүсэлт байхгүй

Мөн 2023 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт шалгах ажлын хэсэг Гурвантэс сумын иргэн Г.Цэндээхүүгийн нөхөн олговрын асуудал орхигдсон байсан тул шийдвэрлэх үүрэг өгч мөн дээрх 6 айлтай хамт нөхөн олговрын асуудлыг шийдвэрлэсэн болно.

Зураг 21. Нүүлгэн шилжүүлэлт, нөхөн олговрын 6 айл батламжаа гардаж авч буй байдал

6. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Манай компани түүх соёлын өвийг хамгаалах ажлын хүрээнд анх олборлолтын ажил эхлэхээс өмнө 2005 онд уурхайн талбай болон түүний ойр орчимд археологи, палеонтологийн судалгааг анх хийлгэж байсан. Судалгааны үр дүнд уурхай орчмын нутаг дэвсгэрээс нийт 16 археологи, палентлогийн олдворыг нээж бүртгэсэн. Уг судалгаанаас хойш уурхайн аливаа үйл ажиллагааны явцад нэмж тэмдэглэгдсэн олдвор илрээгүй байна.

Уурхайн үйл ажиллагаанаас соёлын биет болон биет бус өвд учруулж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулах, хамгаалах зорилгоор судалгаа, тандалт, мэдээлэл цуглуулах үйл ажиллагааг өөрсдийн дотоод нөөц бололцоонд тулгуурлан хийсэн.

6.1. Соёлын өвийн хамгаалал

ЮНЕСКО-ийн конвенцыг мөрдлөг болгон уурхай орчмын дурсгалт газрууд, өнгөрсөн үеийн түүхийн дурсгалууд, биет бус соёлын өвийн болох бүжиг, хөгжим, уламжлалт ахуй зэрэг соёлын олон янз байдлыг бий болгох гол хүчин зүйлсийг хадгалан үлдэх, судлах, аялал жуулчлалын бүтээгдэхүүн болгон хөгжүүлэх боломж чиглэлийг судлахад анхаарал хандуулан ажилласаар байна.

6.2. Биет өв

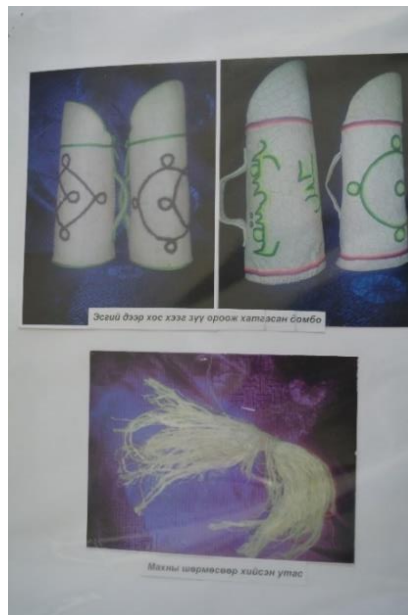
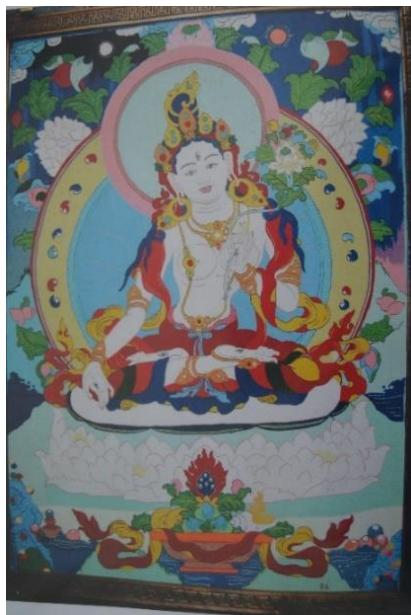
Уурхайн ашиглалтын талбай орчимд эртний археологи, палеонтологийн олдвор олдож байсан тохиолдол бүртгэл байхгүй. Орон нутгийн хүмүүс өөр хоорондоо өвөрмөц сонин зүйл олсон ухаж гаргасан, зарж борлуулан эд хөрөнгөтэй болж, бэлжсэн хүмүүс байдаг боловч Орон нутгийн иргэдийн ам дамжсан яриаг судалж үзэхэд эртний ховор олдвор, хэрэгсэл олсон баримт гарч ирээгүй.

Овоот Толгой уурхай

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайлан-2024 он

Иймд Өмнөговь аймгийн Гурвантэс, Сэврэй, Ноён сумдын Орон нутаг судлах танхимтай хамтарч биет болон биет бус өвийн судалгааг гаргалаа.

Гурвантэс сумын биет өвийн бүртгэлд уран хатгамал бүхий Цагаан дарь эх бурхан, махны шөрмөсөөр хийсэн утас, гар эсгий домбо хадгалагдаж байна.

Зураг 21. Цагаан дарь эх бурхан, махны шөрмөсөөр хийсэн утас

Ноён сумын биет өвийн бүртгэлд Ноён Сэврэй хийцийн мөнгөн эдлэл багтдаг.

Ноён сумын уугуул уран дархан Дагдангийн Базар нь Ноён Сэврэй хийцийн мөнгөн эдлэл хийж Төрийн дархан цол авсан. Ноён Сэврэй хийцийн мөнгөн аяга нь мөнгөний орц их ордог эдэлгээ сайтай байдгаараа алдартай. Сумын уугуул Содном, Ж.Цэдэн, Цэдэнгийн ач хүү Э.Хатантөмөр нар өвлөн авч үргэлжлүүлэн хийж байна.

Зураг 22. Сэврэй сумын биет ба биет бус өвийн бүртгэлийн санд бүртгэлтэй эд зүйлс

6.3. Олон нийтийн хөтөлбөр, биет бус өв

Өмнөговь аймгийн биет бус соёлын өв харьцангуй бага судлагдсан. Ардын урлагын наадам нь Монгол үндэстний соёл, урлагийн их өв санг ард иргэдэд түгээн дэлгэрүүлэх, сурталчлах, ардын уламжлалт зан заншлаараа бахархах үзлийг төлөвшүүлэх, авьяаснуудыг нээн илрүүлэх зорилготой. Сумын хэмжээнд шалгарсан авьяаснууд уртын дуу, ардын дуу, морин хуур, бүжиг, язгуур урлаг зэрэг төрлөөр авьяасаа сорихоор наадамд оролцдог.

Овоот Толгой уурхай

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайлан-2024 он

Саусгоби сэндс компани нь Өмнөговь аймгийн нөлөөллийн сумын ард иргэдийн дунд зохион байгуулагддаг ардын урлагийн наадмыг ивээн тэтгэж хамтран зохион байгуулж ирсэн.

2024 онд Гурвантэс сумын ЕБС-ийн нийгмийн ажилтны саналын дагуу ЕБС сурагчдын дунд зохион байгуулагддаг спорт наадмын арга хэмжээг санхүүжүүлж ажилласан.

Мөн Ардын хувьсгалын 103 жилийн ой, Гурвантэс сумын түүхт 70 жилийн ойн баяр наадмаар хурдан морьны уралдааныг 140.280.000 сая төгрөгөөр байлж Монгол ёс заншил өв уламжлалаа дээдлэн хамтран ажилласан.

7. ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Саусгоби Сэндс ХХК нь Овоот Толгой уурхайн үйл ажиллагаанд ашиглагдаж байгаа химийн бодис материалуудын худалдан авалт, тээвэрлэлт, хадгалалт болон устгал зэргийг Монгол улсын зохих стандарт, журамд нийцүүлэн боловсруулсан компанийн дотоод журмын дагуу гүйцэтгэдэг. Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн хэлтэс уурхайд ашиглагдаж буй химийн бодис материалын хадгалалт, ашиглалт түүний хаягдал болон сав баглаа боодолын устгалд хяналт тавьж, аливаа үүсэж болох эрсдэлээс урьдчилан сэргийлж ажиллав.

Болзошгүй аюул, осол сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Биелэлт хувь	Гүйцэтгэлийн тайлбар
Болзошгүй осол, саатал, техник технологийн шугам сүлжээний гэмтэл, галын гэнэтийн аюул үүсэх	Овоот Толгой уурхайн үйл ажиллагаанд ашиглагдаж байгаа химийн бодис материалуудын худалдан авалт, тээвэрлэлт, хадгалалт, ашиглалт болон устгал аюулгүй байдлыг тогтмол шалгах, хянах	100%	Овоот Толгой уурхайн үйл ажиллагаанд ашиглагдаж байгаа химийн бодис материалуудын худалдан авалт, тээвэрлэлт, хадгалалт, ашиглалт болон устгал аюулгүй байдлыг тогтмол шалгах, хянах ажлыг гүйцэтгэсэн ба зөвхөн химийн бодис дээр бие даасан байдлаар Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээг мэргэжлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлсэн.
	Галын болон байгалийн аюул гамшигаас урьдчилан сэргийлэх, байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээний талаар сургалт зохион байгуулах	100%	Галын болон байгалийн аюул гамшигаас урьдчилан сэргийлэх, байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээний талаар сургалт зохион байгуулсан нийт 578 хүн оролцсон.
	Гал унтраах хэрэгслээр бүрэн хангах арга хэмжээ авах,	100%	Гал унтраах хэрэгслээр бүрэн хангаж арга хэмжээ авч ажилласан.
	Осол эрсдэл үүссэн үед устгах арга хэмжээний төлөвлөгөө боловсруулаж батлуулах	100%	Аймгийн ОБГ-аар хянуулж УБ хот Аврах тусгай ангиар батлуулан мөрдөж ажиллаж байна.
Хүний эрүүл мэндэд нөлөөлөл үүсэх	Ажилчдыг ажлын хувцас, хамгаалалтын тусгай хэрэгслээр (хөвөн даавуун материалаар хийсэн хувцас, резинэн хормогч, резинэн гутал, резинэн бээлий, хамгаалалтын нүдний шил, маск) хангах	100%	Ажилчдыг ажлын хувцас, хамгаалалтын тусгай хэрэгслээр хангаж ажилласан ба орон нутгийн аж ахуйн нэгжээр 90 орчим сая төгрөгийн ажилчдын хувцас оёуулсан.

8. ХОГ, ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Саусгоби сэнде ХХК нь уурхайн үйл ажиллагаанаас бий болж буй хог хаягдлын хэмжээг багасгах, аль болох бага хог хаягдал үүсгэх, түүнийг дахин ашиглах болон дахин боловсруулах замаар гарсан хог хаягдлын хэмжээг бууруулах, үлдсэн хог хаягдлыг хүрээлэн буй орчинд аюулгүй байдлаар устгах 3R зарчмыг баримтлан ажиллав.

Бид 2024 онд хог хаягдлын менежментийг сайжруулах 3R зарчмын хүрээнд дараах хэд хэдэн ажил төлөвлөж хэрэгжилтийг хангаж ажиллав. Үүнд:

- Анхан шатны эх үүсвэр дээр хог хаягдлыг багасгасан
- Хаягдал бүтээгдэхүүний дахин ашигласан
- Хаягдал бүтээгдэхүүнийг дахин боловсруулах зах зээлд нийлүүлсэн
- Уурхайн үйл ажиллагаанаас гарч буй бүхий л төрлийн дахин ашиглагдах боломжтой хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр нь ангилан ялгаж зориулалтын сав, тусгайлан бэлдсэн талбайд цуглуулж хураав
- Ангилан ялгаж цуглуулсан хог хаягдлыг хүний эрүүл мэнд, хүрээлэн буй орчинд халгүйгээр цуглуулах, уурхайн тосгоноос зайлуулах зорилгоор хог хаягдлыг нэгдсэн цэгт эмх цэгцтэй төвлөрүүлсэн
- Хог хаягдалтай холбоотой журмуудыг уурхайн нийт ажилчдад таниулах, хог хаягдлыг ангилан ялгах дадал соёлыг хэвшүүлэх сургалтыг тогтмол явуулсан
- Ажлын байрны үзлэг шалгалтыг тогтмол хийж, журмуудын хэрэгжилтийг хангаж байгаа байдалд хяналт тавьж ажиллав.
- Компанийн үйл ажиллагаанаас гарсан нийт хог хаягдал болон дахин ашигласан хог хаягдлын хэмжээг тогтмол бүртгэж, хагас жилийн болон бүтэн жилийн тайлан гаргасан
- Уурхайн хэмжээнд дахин ашиглагдах хог хаягдлыг ангилан ялгаж, өргөдлийн дагуу нутгийн иргэдэд олгосон.
- Хоёрдогч түүхий эд дахин боловсруулдаг, бэлтгэдэг, цуглуулдаг, тээвэрлэдэг, зах зээлд нийлүүлдэг иргэд, байгууллага, үйлдвэрүүдэд худалдан борлуулах, нийлүүлэх замаар уурхайн тосгоноос зайлуулах ажлыг гүйцэтгэлээ
- Хог хаягдлын төлбөр болох 200.000 төгрөгийг сар бүр Гурвантэс суманд төлөв.
- Хог хаягдал шатаах зуухыг худалдан авч ажиллуулж байна.

Бид уурхайн үйл ажиллагаанаас гарч буй хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр нь холбогдох журмуудын дагуу ангилан ялгаж хаях, зориулалтын сав, түр хадгалах цэгт төвлөрүүлэн улмаар тусгайлан бэлдсэн нэгдсэн талбайд цуглуулдаг.

Зураг 23. Хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр нь ангилан ялгах хогийн савнууд

2024 онд уурхай хэвийн ажиллаж, шинээр туслан гүйцэтгэгч компаниуд нэмэгдэж ажилчид ихэссэн тул хог хаягдалын хэмжээ ихэссэн үзүүлэлттэй байна. Уурын зуух хэвийн ажиллаж байсан учраас үнс хэвийн хэмжээнд гарсан. Бид дээр дурьдсанчлан үнсийг дахин ашиглагдах хог хаягдалд тооцож оруулсан болно. Уурхайн хог хаягдлыг сар бүр гарсан хэмжээг харахад хүйтний улиралд хаягдлын хэмжээ өндөр байна. Мөн сар бүрийн хаягдлын хэмжээ харилцан адилгүй байна. Манай компаний уурхайн хог хаягдлыг тээвэрлэх зайлуулахтай холбоотой үйл ажиллагааг тусгай зөвшөөрөл бүхий, орон нутгийн компани хариуцан гүйцэтгэдэг. Байгаль орчны мэргэжилтнүүд явцын хяналт, шалгалтыг өдөр бүр хийдэг.

Зураг 24. Дахивар хог хаягдлыг тээвэрлэж буй байдал

Бид 2024 онд дараах төрлийн дахивар хог хаягдлыг уурхайн тосгоноос дотоод журамд заасны дагуу иргэн аж ахуй нэгжид олгосон байна.

Хүснэгт 8. Уурхайгаас гаргасан зарим дахивар хог хаягдал

№	Дахивар хог	Худалдан авсан аж ахуйн нэгж байгууллага, орон нутгийн иргэд	Олгосон хэмжээ	Тайлбар
1	Хаягдал мод	Орон нутгийн иргэд	0 тн	Өмнөх оны хаягдал мод
2	Хаягдал тос	“Ойб Ойл” ХХК	90 тн	Дахин боловсруулах
3	Агаар шүүгч филтр	Орон нутгийн иргэд	95 ш	Хашаа барих зориулалтаар
4	Төмөр торх	Орон нутгийн иргэд	110 ш	Хашаа барих, үнс хадгалах
5	Варианы шил	Орон нутгийн иргэд	0 ш	Ногоо дарах бусад
6	Хуванцар сав	Түүхий эд авдаг аж ахуйн нэгж	14 тн	Улаанбаатар хот руу ачуулсан
7	1 тн сав	Орон нутгийн иргэд	29 ш	Ахуйн хэрэглээнд

Болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	Нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	Биелэлт хувь	Гүйцэтгэлийн тайлбар
Хатуу хог хаягдлыг тогтмол зайлуулаагүйгээс орчин бохирдох	Хог хаягдлыг төрөл тус бүрээр ангилан ялгах, түр хадгалах, цэгийг хашаа хамгаалалтаар тохижуулах	100%	Хог хаягдлыг төрөл тус бүрээр ангилан ялгаж, түр хадгалах, хогийн цэгийг хашаа хамгаалалтаар тохижуулсан.
	Хог хаягдлыг цуглуулах савыг битүүмж сайтай хийх, ажилчдын байр, тэсрэх материалын агуулах, ШТС зогсоол зэрэг газарт байрлуулах	100%	Хог хаягдлыг цуглуулах савыг битүүмж сайтай хийж, ажилчдын байр, агуулах, ШТС, зогсоол зэрэг газарт байрлуулсан
	Хаягдал ажилласан тосыг тусгай саванд цуглуулж дахин боловсруулах үйлдвэрт өгөх	100%	Хаягдал ажилласан тосыг тусгай саванд цуглуулж УБ тээвэрлүүлэн хаягдал тос дахин боловсруулах үйлдвэрт нийт 4 тонн хаягдал нийлүүлсэн
	Хог хаягдлын хор уршиг, ангилан ялгах талаар ажиллагсдад сургалт явуулах, хог хаягдлын мэдээллийн сангийн бүртгэл хөтлөх	100%	Хог хаягдлын хор уршиг, ангилан ялгах талаар 413 ажилтанд сургалт явуулсан, хог хаягдлын мэдээллийн сангийн бүртгэл хөтлөлт хийсэн.
Шингэн хог хаягдлаар хөрс, газар доорх ус бохирдож болзошгүй	Бага оврын цэвэрлэх байгууламж суурилуулах	100%	Бага оврын цэвэрлэх байгууламж суурилуулах ажил 80% тай явагдаж байна. Зураг төсөл батлуулсан төсөв санхүүг төлөвлөгөөндөө тусган ажиллав.
Хийн хаягдал их гарч агаар орчин бохирдож болзошгүй	Агаар бохирдуулах эх үүсвэр тутмын ялгарлыг бууруулах техник технологийн шийдлүүдийг төслийн эхэн үеэс эхлэн шийдвэрлэж, хэрэгжүүлэх арга хэмжээ авах	100%	Дизель түлш ашигладаг дотоод шаталт хөдөлгүүрүүд болон машинуудыг ашиглаагүй үед сул асаалттай байлгахгүй байх талаар нийт операторуудад сургалт орж танилцуулсан ба үйл ажиллагаа явуулах хугацаанд мөрдөж ажилласан

9. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ- ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН БИЕЛЭЛТ

Өмнө нь нарийн Сухайтын бүлэг ордууд хамтран Орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж ирсэн ба энэ жилийн тухайд зарим компаниас санал гарч тусдаа зохион байгуулах болсон юм.

Манай компани Орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөрийг бүрэн хэрэгжүүлэх, батлагдсан арга, аргачлалаар дээжлэлт, хэмжилт хийх, холбогдох нарийвчлал, тохиргоог хангасан багаж тоног төхөөрөмжөөр шинжилгээ хийх ажлыг байгаль орчны судалгаа шинжилгээний мэргэжлийн байгууллага болох “И АЙЯ ЭЙЯ” ХХК-иар гүйцэтгүүлсэн.

№	Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Хаана	Биелэлт хувь	Гүйцэтгэлийн тайлбар	
Агаарын чанар					
1.1	Агаарын бохирдлын шинжилгээ хийлгэж байх	Уурхайлалт явагдаж буй талбайд болон нийт 18 цэгээс дээж авсан	100%	Шинжилгээний дүгээс харахад агаар дахь азотын давхар ислийн агууламж MNS4585:2016 стандартад заагдсан зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс давсан цэг байхгүй байна.	
1.2	Агаарын тоосны шинжилгээг мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэх	Уурхайн үйл ажиллагаанаас орчинд тоосжилт үүсэх, тархах	100%	Шинжилгээний дүгээс харахад агаар дахь тоосны агууламж зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс давсан үзүүлэлт байхгүй байна. Тоосны агууламж хамгийн өндөр хэмжигдсэн цэгт 0.071 мг/м³ байгаа нь MNS 4585:2016 стандартад заагдсан зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс 7 дахин бага байна. ОХШХ-ийн тайлангаас харах	
Хөрсний бохирдол					
2.1	Хөрсний морфологи бичиглэл, рН, цахилгаан дамжуулалт, давс %, ялзмагийн агууламж %, шим тэжээлийн элемент,хөрсний механик бүрэлдэхүүн, нүүрс устөрөгчийн нэгдлүүд	Төслийн талбайд 19 цэг сонгох Уурхайн суурин, хөрсний овоолго орчим болон олборлолтод өртөөгүй цэг, уурхайн талбайд	100%	Элсэнцэр болон элсэн механик бүрэлдэхүүнтэй хөрс нь ус чийг тогтоон барих чадвар муутай, ургамалд хялбар ашиглагдах үржил шимээр ядмаг байдаг. Мониторингийн бүх цэгүүд элсэнцэр, хөнгөн шавранцар механик бүрэлдэхүүнтэй байна.	Давсжилт ихтэй хөрсөнд зөвхөн давссаг ургамал ургахад тохиромжтой байдаг. Судалгааны үр дүнгээс харахад ЕС _{1:2.5} -ийн утгын хэлбэлзэл 0.011-0.716 dS/m хооронд байна. Бүх цэгүүдэд ЕС _{1:2.5} -ийн утга 0.77dS/m-ээс доош буюу сулаас дунд зэрэг давсархаг байна.
	Хүнд металлын агууламж	Дээрх 4 цэгт	100%	Хөрсний хүнд металл гэдэг нь нягт нь 5 г/см3–ээс илүү, атом масс нь 40-өөс илүү, хөрсөнд тогтвортой удаан хугацаагаар хадгалагддаг, амьд организмд аюултай хор нөлөө үзүүлдэг, уусах чанар	Мониторинг цэгүүд дэх хөрсний Хромын агууламж стандартын хүлцэх агууламж 150 мг/кг-аас хэтрээгүй хэвийн хэмжээнд байна. Мониторинг цэгүүд дэх хөрсний Хартугалгын

Овоот Толгой уурхай

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайлан-2024 он

№	Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Хаана	Биелэлт хувь	Гүйцэтгэлийн тайлбар
				багатай, удаан задардаг био-идэвхт, хортой, онцгой хортой элементүүд юм агууламж стандартын хүлцэх агууламж 100 мг/кг-аас хэтрээгүй бага хэмжээнд байна
Усны хяналт шинжилгээ				
3.1	Усны чанар pH, ууссан нийт давс (жингийн аргаар), усны ерөнхий шинжилгээ	Төслийн талбай орчим нийт гадаргын усны 5 цэг, газрын доорх усны 8 цэгээс дээж авч шинжилгээнд өгөв.	100%	Унд ахуйн усны чанарыг тодорхойлох зорилгоор мониторингийн цэгийн дагуу дээжлэлт хийж химийн шинжилгээний үзүүлэлтүүдийг тодорхойлуулж Монгол улсын ундны усны стандарт MNS 900:2018-тай харьцуулав. Унд ахуйн усны худгийн усны шинжилсэн үзүүлэлтүүд нь “Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар, аюулгүй байдлын үнэлгээ MNS 0900:2018” стандартын шаардлагыг хангаж байна. Газрын доорх усны физик үзүүлэлтээс харахад усны тунгалаг нь 30 см-ээс их, үнэргүй, өнгөгүй, булингаршлын хувьд 0.56 NTU байна
Ургамлын аймаг				
4.1	Ургамал устах, өсөлт ургалт нь саатах, төрөл зүйл өөрчлөгдөх, бүрхэц, биомасс багасах	Төсөл хэрэгжиж буй талбай болон түүний ойр орчим 15 цэгт	100%	Ургамлын мониторингийн 6 цэгт ургамлын бичиглэлийг хийв. Төслийн талбайн гол зонхилогчоор бариулт бүйлээс <i>Amygdalus pedunculata</i> , орог тэсэг <i>Eurotia ceratoides</i> , <i>өргөст ормууз Oxytropis aciphylla</i> , таана <i>Allium polyrrhizum</i> , хөмөл <i>A. Mongolicum</i> . Rge, хуурайсаг шарилж <i>A.xerophytica</i> , алтан харгана <i>Aragana leucophloea</i> , бунгийн харгана <i>Caragana bungei</i> , Ямаан ангалзуур <i>Lagochilus ilicifolius</i> , улаан бударгана <i>Reuamuria soongorica</i> , бор бударгана <i>Salsola passerina</i> , хулан хойрго <i>Potaninia mongolica</i> , зээргэнэ <i>Ephedra przewalskii</i> , хөмүүл <i>Allium mongolica</i> , зэрэг ургамлуудыг дурдаж болохоор байна
Амьтны аймаг				

№	Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Хаана	Биелэлт хувь	Гүйцэтгэлийн тайлбар
	Амьтны аймагч дуу чимээ нөлөөлж буй эсэх	Төсөл хэрэгжиж буй талбай болон түүний ойр орчим 18 цэгт	100%	Нүдээр ажиглагдсан амьтдыг бүртгэж тэмдэглэхээс гадна ул мөрөөр(баас, мөр) зарим амьтдыг бүртгэв. Нэг цэгээс нөгөө цэг хүртэл замналаар явж тааралдсан амьтдыг бүртгэн байршлыг тэмдэглэсэн.

10. АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН ШААРДЛАГААР БИЕЛҮҮЛСЭН АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ БИЕЛЭЛТ

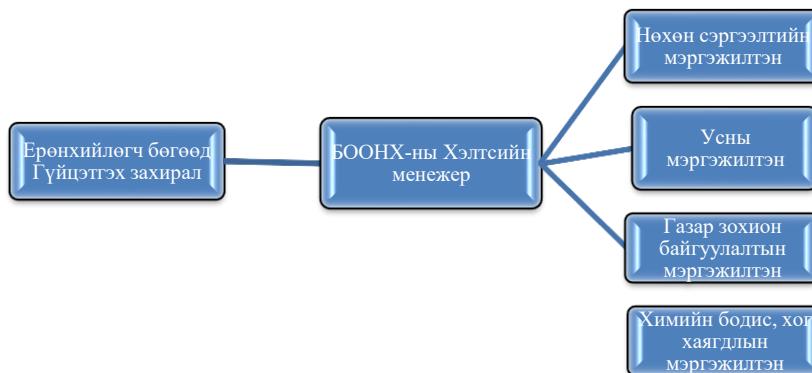
Өмнөговь аймгийн Засаг орлогчоор ахлуулсан ажлыг хэсэг 2024 оны эхний улиралд удирдамжийн дагуу нийт 6 чиглэлээр хяналт, шалгалт хийж манай байгууллагын хувьд ноцтой зөрчил дутагдал байгаагүй. Газрын харилцааны чиглэлээр 1 зөрчил гарч торгуулийн арга хэмжээ тооцуулан мөн хугацаатай албан шаардлага авч албан шаардлагын биелэлтийг заасан цаг хугацаанд биелүүлэн ажилласан.

Мөн хугацаа нь дууссан 3 нэгж талбар бүхий газрыг сунгалт хийж нэгдсэн системд бүртгүүлэн төлбөр тооцогдох нөхцлийг бүрдүүлэн ажиллах үүрэг өгсөн ба тус үүргийг биелүүлэн 3 газрыг сунгалт хийлгэн Засгийн газраар хянуулж 2024 оны 9 дүгээр сарын 23-ны өдрийн 35 тоот захирамжаар баталгаажуулж авсан.

11. УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Саусгоби сэндс компани нь Монгол улсын байгаль орчинтой холбоотой хууль, эрх зүйн баримт бичгийн хүрээнд төсөл хэрэгжих нутгийн байгаль орчинд үзүүлэх нөлөөллийг хамгийн бага байлгах, нөлөөллөөс зайлсхийх, урьдчилан сэргийлэх, нөхөн сэргээх, дүйцүүлэх хамгаалах, төсөл хэрэгжих орчинд бий болох болзошгүй сөрөг нөлөөллийн үр дагаврыг тогтмол хянаж, илрүүлэх, хариу арга хэмжээ авах, орон нутгийн иргэдийн оролцоотой байгаль орчныг хамгаалж, уг үйл ажиллагаанд манлайлагч байхыг зорьж ажилладаг болно.

Бид 2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхэд доорх удирдлага зохион байгуулалтын бүтэцтэйгээр ажилласан. Үүнд:

Бид Овоот Толгой уурхайн үйл ажиллагаанаас төсөл хэрэгжих нутгийн байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг хамгийн бага байлгах, байгаль орчинд үзүүлэх аливаа сөрөг нөлөөллөөс зайлсхийх, урьдчилан сэргийлэх, төсөл хэрэгжих орчинд бий болж болзошгүй сөрөг нөлөөллийн үр дагаварыг тогтмол хянах, илрүүлэх, түүний дагуу хариу арга хэмжээ авах мөн нутгийн иргэдийн оролцоотой байгаль орчныг хамгаалах, хамтран ажиллах үүргээ биелүүлсэн.

№	Төлөвлөсөн арга хэмжээ	Биелэлт хувь	Гүйцэтгэлийн тайлбар
1	Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулж батлуулах	100%	2024 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулж системээр батлуулсан
2	Өвөлжилт хүндэрсэн нөхцөлд Гурвантэс сумын БОХУБайцаагч, Байгаль хамгаалагч нартай хамтран Биотехникийн арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх	100%	Өвөлжилтийн бэлтгэл хангахтай холбоотой өвс, тэжээлийн хандивт 63 сая төгрөгийн тусламж үзүүлэв
3	Байгаль хамгаалах тэмдэглэлт өдрүүдийг 3-аас доошгүй удаа сургуулийн хүүхдүүд болон иргэдийн экологийн боловсролыг дэмжих үүднээс зохион байгуулах	100%	Гурвантэс, Сэврэй, Ноён, Баяндалай зэрэг 4 сумын ЕБС-ийн хүүхдүүдийн спорт арга хэмжээг дэмжих түүнд зориулан 27 сая төгрөгийн төсөв бүхий шагналын санг ивээн тэтгэсэн.
4	Ахуйн хог хаягдлыг хэмжээг бага байлгах үүднээс шатаах зуух ашиглалтанд оруулах, агаарт хорт утаа дэгдэхгүй нөхцөл бүрдүүлэх	100%	Ахуйн хог хаягдлыг хэмжээг бага байлгах үүднээс шатаах зуух ашиглалтанд оруулсан, агаарт хорт утаа дэгдэхгүй нөхцөл бүрдүүлсэн
5	Ус ашиглах дүгнэлт гаргуулах, Ус ашиглах гэрээг холбогдох төрийн байгууллагатай хийх	100%	Ус ашиглах дүгнэлт гаргуулсан, гэрээ хийж тоолуурын заалтаар төлбөр төлөв.
6	Уурхайд ашиглагдаж буй бүх усны эх үүсвэрүүдээс дээж авч шинжилгээнд явуулах, чанарт хяналт тавина	100%	Уурхайд ашиглагдаж буй бүх усны эх үүсвэрүүдээс дээж авч шинжилгээнд явуулсан
7	Булаг шандын эхийг хамгаалах ажлыг ШУ-ны үндэслэлтэй мэргэжлийн байгууллагаар зураг гаргуулан гүйцэтгүүлэх	100%	Булаг шандын эхийг хамгаалах ажлын жишиг туршлага судлах ажлыг БО хэлтсээрээ зохион байгуулж Булган суманд хашсан жишиг хамгаалах ажилтай танилцсан
8	Байгаль орчны үнэлгээ хийлгэх ажлыг олон нийтэд танилцуулах тэдний саналыг тусгах ажлыг тухай бүр зохион байгуулах	100%	Байгаль орчны үнэлгээ хийлгэх ажлыг олон нийтэд танилцуулах тэдний саналыг тусгах ажлыг тухай бүр зохион байгуулсан. Бага Овоо баг дээр хуурай угаах үйлдвэр, нойтон угаах үйлдвэр, химийн бодисын гээд нийт 3 удаагийн Багийн хуралд хэлэлцүүлэн санал авч дэмжүүлсэн.
9	Нийт ажилчдад уурхайн хог хаягдлын талаар сургалт зохион байгуулах	100%	Нийт 186 ажилтанд уурхайн хог хаягдлын талаар сургалт зохион байгуулсан
10	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө хэрэгжилтийн жилийн тайлан мэдээ боловсруулах, нийтэд тайлагнах	100%	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайлан мэдээ боловсруулсан

12.БОМТ-НИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙГ НӨЛӨӨЛӨЛД ӨРТӨГЧ ОРШИН СУУГЧИД, ОРОЛЦОГЧ ТАЛУУДАД ТАЙЛАГНАХ ХУВААРИЙН БИЕЛЭЛТ

Төсөл хэрэгжүүлэгч “Өмнийн говийн баялаг” ХХК жил бүр БОМТ -ний хэрэгжилтийн талаарх тайлангаа Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны 10 дугаар сарын 29-ны өдрийн А-618 дугаар тушаалын “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам”-ын 4.1 дэх заалтын дагуу Аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газарт хүргүүлж ажилласан ба байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, Гурвантэс сумын Засаг дарга зэрэг албаны хүмүүст хүргүүлэв.

Төсөл хэрэгжүүлэгч нь нутаг дэвсгэрийн сум, багийн иргэдийн нийтийн хуралд БОМТ-ний хэрэгжилтийн талаар танилцуулгыг 11 сардаа багтаан хийнэ.

БОМТ, түүний хэрэгжилтийг тайлагнах,	Тайлагнах, хэлэлцүүлэх хэлбэр	Мэдээний агуулга	Хугацааны тов	Гүйцэтгэлийн тайлбар
Сум, багийн ИНХ	Уулзалт, санал асуулга	БОМТ болон Хяналт, шинжилгээний	11-р сар	11 дүгээр сарын 27-нд Бага овоо багийн ИНХуралд танилцуулахаар тов авсан
БОАЖЯ-ны ХБОБНУГ-т	Тухайн жилийн БОМТ , тайлан	Тайланг хүлээн авсан актыг хүргүүлэх	12 -р сар	Аймгийн ажлын хэсэг дүгнэсэн актын хамт хүргүүлэх